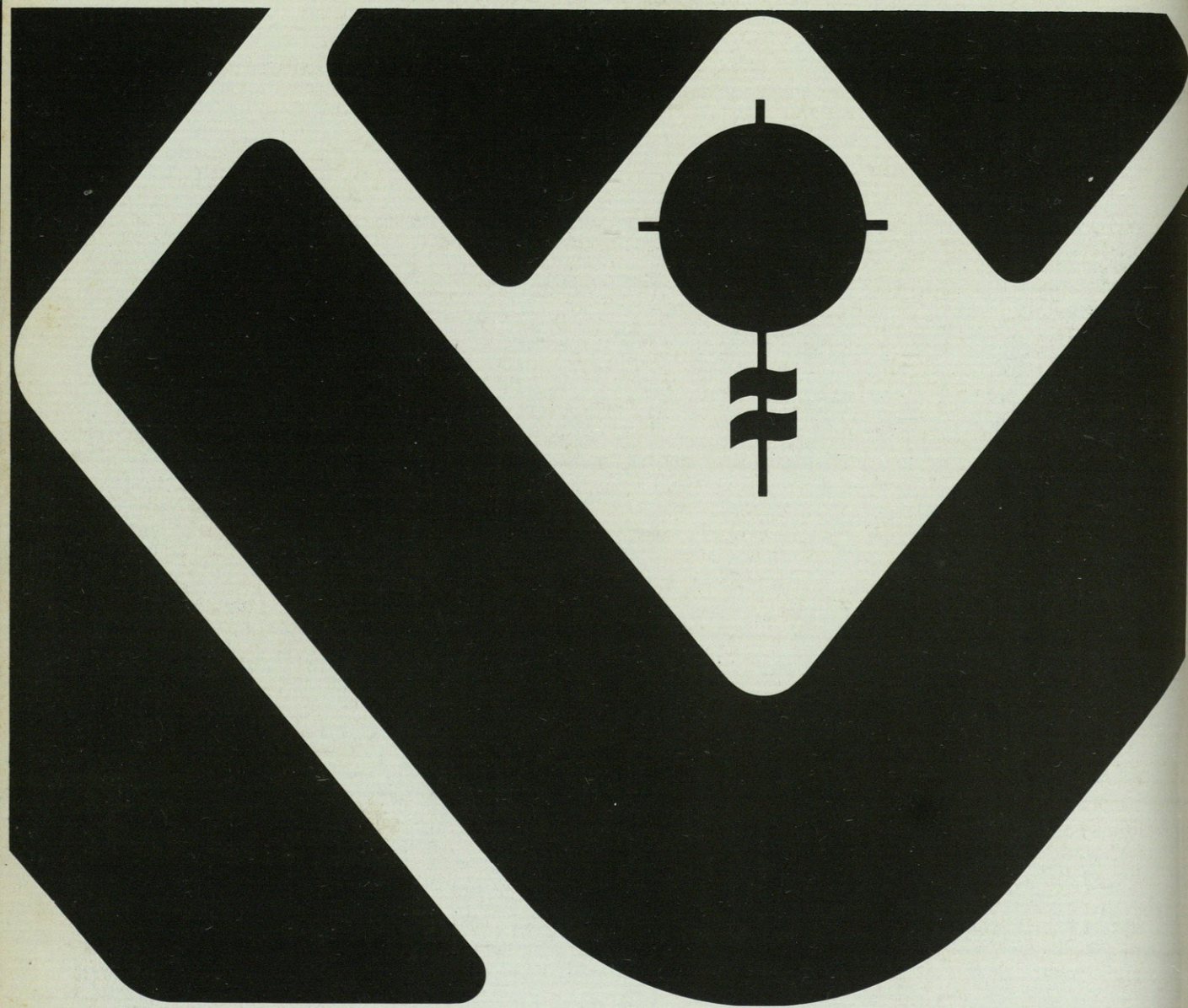

zeruko **ARGIA**

1978-Abendua-10-XLI garren urtea 811 zenbakia 50 pezta

Has zaitez gutaz beste era batera pentsatzen

Gurekin harremanak dituztenei gauzak ikusteko era berri bat, erlazioatzeko beste estilo bat eta zerbitzu sorta osoagoa eskaini nahi diegu. Gure postura, biharrak gaurtik eskatzen dizkigun baldintzetara egokitu nahi dugu. Izan ere, inoiz baino hobeak izan nahi dugu. Guztiontzako etorkizun hobeak eraiki nahi dugu eta badakigu gaurtik hasi behar dela. Biharra hemen baitago iadanik.

CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

Biharra hemen dago iadanik

editoriala

Garai batean euskaldunek kanpora jo behar izaten zuten bizibide bila. Amerikako herriek eza-gutu zuten horrela hamaika euskaldun. Baina gerra ondorenetik batez ere, industrializazioa bete-betea sartu zenetik, Euskal Herriak alderantzizko fenomenoak ezagutu du. Hasieran gailegoak, andaluzak, extremeñoak, kastellanoak... ziren, estatu espainolean ekonomi aldetik atzeratuenetakoak ziren herrietakoak. Geroztik portugesak eta Afrikako Iparraldekoak ere etorri zaizkigu.

Askotan ez dira oso begi onez ikusiak izan. Hoztasuna ez ezik, desprezioa eta haserrealdiak ere jasan behar izan dituzte hemengoon aldetik. Izan ere, pobreak bait ziren benetan, mixerableak, ezer ez zutenak... Aberatsak izan balira beste modu batera hartuak izango ziratekeen kasu askotan behintzat.

Gainera ohitura desberdinak zituzten, arrotzak, zaila zen beraiekin bat egitea.

Eta bazegoen beste alde bat, hau arrazoitsua, etorkinen fenomenoaren aurrean erresistentzi bat jartzeko. Izan ere, Francoren garaian hau bait zen Euskal Herria kultura aldetik zanpatzeko erabiltzen zen bitartekoetako bat. Beste herrietako hainbeste jende, kultura desberdinetakoak Euskal Herriaren ezagutzarik gabe eta gehienetan gainera propaganda ofizialak herri honen kontra mentalizatuak, indar on bat ziren hemengo izaera eta kultura zapaltzen laguntzeko.

Etorkinen arazoaren aurrean posturik jatorrena —izan dira jokabide lotsagarriak ere gure aldetik— integrazioaren aldekoa izan da. Badira urteak, zenbaitu horren alde azaldu eta gainera lanean ere ihardun dutenak. Herrietan antolatu izan dira hitzaldiak, etorkinen haurrak bertakoe-kin batzeko ekintzak etabar. Asko, laguntzarekin ala gabe, erabat bertakotu zaizkigu, nahiz hizkuntza ikasiz ala/eta herriko eguneroko bizitzan bete-betea sartuz.

Baina ez da hau guztien, ezta gehienen, kasua. Urteak joan badira ere inmigrante gehienak etorri zirenetik, eta gehienetan ekonomi aldetik beren egoera hobegotu baldin bada ere, ez da hori gizarte eta kultura aldetik gertatu. Benetako getoak ditugu oraindik zenbait hiri eta herritan. Hain-za osoak ditugu ia osorik etorkinez beteak, eta horik ez dira sarritan herriko bizitzan nahasten. Kanpotar sentitzen dira eta senti arazten ditugu askotan. Ez dira hemengo kulturaren jabe ere egin.

Eta izan ere, hemen, herri bakoitzeko iniziatibak, oso garrantzitsuak izanik ere, ez baitira nahikoa —ematen direnean gainera— hainbeste eta hainbeste kanpotar gureganatzeko. Alderdi batzu jabetzen dira etorkinen influentziak, horien balioak, baina botorako besterik ez dituzte erabiltzen askotan, arazoari errotik heldu gabe. Beste askok ahaztu egiten dituzte. Badira arazoa kontutan hartu eta beren neurrien arabera saiatzen direnak ere, baina gutxienak dira. Programa oso bat behar litzateke etorkinak gureganatzeko. Horik —bertakoak diren beste asko bezalaxe— euskalduntzeko; herriko arazo eta gorabeheretan sartzeko, hemengoek bezalaxe parte hartuz. Ez daitezen gehiago arrotz senti. Denok batera egin dezagun Euskal Herria.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Estepan Aldamiz-Elxabarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Salazarbitaria, Ibon Sarasola, Jorja Cirera

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxelxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Kataturri (Durango), Barreneketa (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metel-Iturri (Lezka), Azpiroz (Berastegi).

Marrakzi eta disleak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Tororo, Karlos Valverde, Juanba Berastegi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariek: Arturo Delgado, Loubet, Philippe Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Publizitateak: Joxe Mari Ostolaza.

Petallitoak: Emilio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1 Donostia, Okendo 22 Telf.: 42-77-86.

Moldiztegia eta Idazkela:

EL DIARIO VASCO - Ibaeta - Donostia

ALVAREZ IRAOLA - Ibaeta - Donostia - D.L. 180-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1600	ptz.
Korreo batasuneke herri-tan	1800	ptz.
Atzerri-tako beste herri-tan	2100	ptz.
Airez	3200	ptz.
Salmenta (ale baketza)	50	ptz.

ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Zuzendari funtzioetan:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Joxe Luis Alustiza, Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde eta Gorka Reizabal. Bilbon: Gorka Abad, Karlos Donoso, Iñigo Lamarka eta Joseba Sarrionandia. Irulnean: Txema Larea. Iparraldean: Ermi Madariaga.

irakurleak mintzo

ANIMO HORIK GORA

Zeruko Argiako irakurleak naiz eta astero botatzen diot begiradaxo bat zuek hainbat lanen ondorioz ateratzen duzuen aldizkari horri. Lehenengo horrialdean ireki eta Editorialarrkin topatzen naiz, beti berdinarekin, beti negartiarekin.

Hau da gaurko honetan agertu nahi nizueken kezka. Gaur gure herriak bizi duen giroa, egia esan, ez da alaiak ez eta gutxiagorik ere, bainan aberastasunik badu, gauza mordo bat gertatzen da astean zehar. Eta zuen Editorialak, beti berdinak izaten dira. Azken aste hauetan ikutzen dituzuen gaiak (Erreferenduma, eta nola ez azken detentiuak, errepresioa, etab...) gutxi gora behera hauk dira, eta berriro diot, guztiz tristeak.

Bestetik, beti negarrez

zabiltzatela esan behar. "Euskadi pakeatzeko soluzio politikoak behar direla errepikatzen da...", honela hasten da bat eta bukaera berriz: "Gerrak gerra dakar". "Euskal Herriak eta batez ere Gipuzkoak egun gorriak bizitu ditu..." Honela hasten da berriz beste bat. Egia esan, horrelakoak irakurtzen dira leku gehienetan, bakoitzak bere astoari tira eginez, noski, bainan ez gaitezen zulo beltz horretan denok murgil. Erdaraz esaten den bezala "a mal tiempo buena cara" jartzen ez badugu guk ere, gure herriak gutxi espero dezake bere askatasun bide horretan.

Beraz, eta aldizkari baten tenplea eta bidea normalean Editorialean ikusten denez, beste gaiak ezetz, nere aldetik gauzatxo hau aztertzeko eskatuko nizuke, ikuspegi arin eta ez hain pessimista batetik aztertzeko.

Jarrai aurrera, gogor

bainan argia ikusiz!!

NAPAR BAT

KEZKA BAT, BENE- TAN KEZKAGA- RRIA

Ohitu egin gara, eta oso denbora gutxian gainera, detentitu batek komisariak hamar-hamabi edo hamabost egun pasa dituela entzuterako.

Komunikabideentzat ere ez da hau notizi interesgarrietakoa, dirudienez. Kalean komentatzen da, bai, "hainbeste egun barruan eta gainera nola tratatuko zituzten", baina ez da oraindik erantzun garbirik edo indartsurik behintzat izan gauza hoiengatik.

Lehenago, orain dela 10-15 urte -gogoratu, adibidez, 69ko "estado de excepción"- nahiko ohizkoa zen horrenbeste egun edo behintzat beraz legeak markatzen dituen 72 orduak

baino gehiago pasatzea komisarietan edo kuarteleetan. Baina urteen joanarekin, eta d udarik gabe presoan alde geroz eta gehiago egiten zen borrokarengatik, Francoren azken urteetan ez zen normala 72 ordu hoietatik pasatzea.

Presoak irten ziren 76-77an, hoiengatik boro boro baretu zen beraz, eta berriro poliziaren eskuetan erortzen zirenak bakartia go geratu ziren. Hau jakinik, dudarik gabe, eta "terrorismoaren aurkakoe" eman dieten laguntza, hasi dira aplikatzen barra barra "lege antiterrorista". Horrek dioenez, sospetxoso den edonor nahiz juezaren agindurik gabe, detentitua izan daiteke eta bere etxea miatua. Gero, nahi duten denbora gutxian eduki dezakete komisarian.

Kezka bat azaldu nahi izan dut, besterik gabe.

L.K.

besteena

ENBATAren 536. zenbakian argitaratutako "Propagandaren indarra" lanetik: "Beharrik Euskaldunak kasko gogorra baitu eta adimendutsua baita, biotzbera den baino gehiago. Bertzenaz, datortzin Hauteskundetan ehunetik ehun Euskaldunek "si" eman lezakete erantzuna. Espainian gairi baita orain nahi gabe gibelatu ez dakitenak ez irakurtzen eta ez idazten- politikan tuntu ulertzen ez dutenak- guretzat ez da dudarik asko Espainolek "si" bozkatuko dutela. Gure jakin-nahia ez da. Harmaurretatik zortziek "si" errango diote Konstituzioari. Bainan, begiak luzatuak gaude Euskaldunek nola boza emango duten. Hortik ageriko da zoin heinetaraino espainolkeriak kutsatu gaituen. Bitoria handi bat litake guretzat, gaurko propaganda alimialaren gatik, hiru Euskaldunetarik batek "ez" erantzun baleza edo batera bozarik eman gabe geldi baledi. Hortatik frogatzen ginezake Euskaldunak ez girela Espainolak. (...) Zonbait

atso zahar beharbada engatzen dute, baina burua sano duen jendeak ez du holako ilarrik iristen". Atso zaharrek ere burua sano eduki dezaketela deritzagu, botereaz irrikatzen dagoen zenbait gizon gazte bakoitzari.

CAMBIO 16en 365. zenbakian. Juan Tomás de Salasak eginiko editorialetik: "O el régimen desmantela a ETA o la ETA aniquila a la democracia española (...) Sin ETA no habría militares complotando, sin ETA las fuerzas de Orden Público no estarían camino de perder los nervios, sin ETA Blas Piñar no pudo llegar ni al Parlamento, sin ETA la democracia sería firme (...) Unos mercenarios del cuchillo y de la bomba han declarado la guerra frontal a toda solución política que no se someta estrictamente a sus condiciones y que no conduzca por las bravas al establecimiento de una Albania independiente y socialista en el Cantábrico. El camino de las soluciones poli-

ticas puras no ha servido para debilitar a ETA, sino para debilitar al régimen. Y ahora, cargados de razón, los demócratas de este país exigimos que se inicie el segundo camino: que el Estado responda a la violencia legal, violencia contra el crimen pero violencia implacable. A ETA hay que desmontarla, hay que destruir su prestigio del terror, hay que castigar sin escrupulo toda apología del terror, hay que dejar bien claro que el ciudadano vasco no está en sus manos, hay que castigar sin escrupulo toda apología de terror y del crimen, hay que recompensar el imperio de la ley aquí, y la democracia española, este régimen que tiene las manos limpias de sangre y de opresión, tiene que demostrar que sabe defender nuestra libertad sin vacilaciones". Honek ez du lasaieririk, egiten! Astero gaitz berbera erabiltzen du, baina aste luzatzen ari da. Oraingo honetan orrialde oso antzeko gauzak aipatuz.

AJOBLANCOn 39. zenbakian argitaratutako "Historia negra de la Constitución" informetik: "Dedicamos este dossier a todos aquellos españoles que ejercerán su derecho a no votar con ocasión del referendun constitucional. ! De ellos es el sentido común! (La Constitución será aceptada seguramente por una mayoría de españoles presionados por la propaganda. Para otros, La Constitución es egocéntrica, impositiva, paternalista, excluyente, productivista, cerrada en sí misma, coactiva, rígida, engreída, definitiva de lo que es el buen y el mal ciudadano. Una cosita policiaca, vamos...) Automáticamente convierte en marginados, en enemigos, a todos aquellos que defienden esas alternativas, y sólo le deja el derecho natural de luchar contra ella e intentar derrocarla (derecho natural, no legal, puesto que la Constitución obliga al acatamiento a todos)".

Batek, Arrasateko gertakizuna jakin ondoren, neurrigabeko atxilotzeak ikusi ondoren, Arrasateri buruz Martin Villak egindako deklarazioak ("Aunque no tuviera razón y aunque los allí muertos fueron con los brazos en alto, la actitud de la Guardia Civil estaría más que justificada"). EGIN 26.11.78) entzun ondoren iritzi bat besterik ez du. Eta iritzi hori ondoko hitz hauekin zehaz liteke: Estatu. Ejerzito eta FOParen bidez Klase dominatzailea dela terrorista bakarra.

Gaurko egoera politikoak klase herrikoiek egiten duten indarkeriaz iritzi faltseatuak eta manipulatuak azaltzen ditu. Iraultzaile ez diren taldeek bakeatzearen aldeko falsukeriazko kanpaina bati hasiera eman diote eta honen arabera edonondik datorren indarkeria kondenatu dute. Postura hau ez dira berriak, Diktadorearen azken denboretan sortuak ziren jadanik, baina azkenaldi honetan indartzen ari dira eta ondorio larriak ekar ditzakete: a) Amaistia orokorraren aldeko kanpaina arriskutan jartzen du, erregimenaren aurka indarkeria erabili duten iraultzaileak espetxetan uzten baititu. b) Herrian izugarritzko nahasketa sortzen da eskubitarren terrorismo-klase zapaltzaileen indarkeria eta klase herrikoiek burgesiaren zapalkuntzaren kontra eskubide osoz egiten duten indarkeria ez badira bereizten. Arazo hau larriagoa egiten da oposizio klandikanteak prentsa osoa bere esku baldin badu, iraultzaileek ezin baitute alor horretan

indarkeriaren faltseatzea

INAKI ESNAOLA

harma berdinez burrunkatu. c) Eta azkenik herria ez mugitzea, indar erpresiboen kontra herriak ezer ez egitea. Beraz, herria estatuko biolentzi instituzionalizatua- ren aurrean gelditu egone- raztea.

Postura hauek erregimena onartzera eta iraultzaileak baztertzera garamatzate. PSOEek manifestaldi batzu proposatu ditu jadanik. Beste hainbat ere egin dute PNV, PCEk eta egingo dute aurrerantzean ere. Hortik poliziari jendea saltzen hastea pauso bat besterik ez dago. Era honetan, "ordena demokratikoa" eta "elkarbizitza demokratikoa" delako hitz politikak eta anbiguoak erabiliz eta klase herrikoietan kontzientzi eragozpentzaile jatorrak badirela kontutan harturik, herriaren esku-

ak loturik egon daitezen nahi dutenek erabiltzen dituzte horrelako arrazoiak.

Fraga Iribarnek oso zehazki esana du: "Indarkeriaren monopolioa estatuak du". Euskadiko klase herrikoien ezartzen dituzten nazio eta klase zapalkuntzagailua Estatu da. Indarkeriaren monopolioa era ezberdinetan ezartzen da. Hor ditugu iratiak, TVEa, prentsa... alde batetik eta greban daudenenganako bortxak, poliziaren bortxakeria zuzena eta herria indar gabe aurkitzen den lekuetan polizien ordeko indar harmatuak bestetik. Hori da terrorismoa. Terrorismoa beraz, ez da egintzazko indarkeria bakarrik, bote- rea duten klase domina- tzaileen era guztietako zapalkuntza baizik. Beraz herria zapaltzeko sortuta-

ko ejerzito bat dagoela (Espainiaren batasun sakratua edo eta Konstituzioa arriskutan jartzen denean parte hartzeko), nagusigoaren zerbitzutan dagoen polizia bat dugu- la, herri zapaldu bat hartu duten indar zapaltzaile batzu dauden bitartean ezingo da hitz egin demo- kraziaz.

Terrorismoa beraz oligarkiak inposaturiko zapalkuntza eta oinperatze instituzionala da... Frankismo garaiko terrorismoa itxuragabekoa izanik, egungo klase zapaltzaileek itxuraz aldatu nahi izan dute horrela herriaren zati haundi bat bereganatzeko. Baina itxura aldatze hau egiteagatik ez dute benetako teorrerista aurpegia garbitzen, nahiz eta hauteskunde eta erreferenduma bezalako integratze erak erabili. Beraz, terrorismoa zera da: klase herrikoiek boterea har ez dezaten klase zapaltzaileek ezartzen duten bortxakeria.

Baina Euskadin ez dute beren nahia beteko. Herri honek, hainbeste urtetan burrunkatzen ari- tu ondoren irteera ikusten du. Eta suak inguratutik dagoen animalia baten bizi nahia baino gauza eroskorragorik ez dago. Herri hau zauriz beterik iritsiko da behar bada helmugara baina iritsi egingo da. Eta iritsi egingo dela esaten dugu langileriak bere gain hartu duelako Euskadiren askatasuna eta era berean badakielako klase bezala bide horretan aurkituko duela bere askatasuna. Guzti hau, Euskadi sozialista, independente, berbatua eta euskalduna lortzeko zutabe da.

Transportes **anzkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernanl, 4

DONOSTIA

Jatetxea

DONOSTIA

ALDANONDO

K. EUSKAL-HERRIA- 6

SAGARDOA - TXAKOLINA

Urrt. 412852

Donostiako estiloa.

AUZMENDI

AUZMENDI, Sastre. Vergara 1.

"karlista berriak"

JON URRUJULEGI

Ale hau zure eskuetara orduko, delako Konstituzio espainola, guretzat guztiz zapaltzailea eta opresorea, euskaldunontzat konstituzio arrotza estranjeroa, onartua izango da. Francok ere baietza emango zion konstituzio honi. Ez dakigu etzi zer egingo duen Euskal Herriak, baina baiezkotasun masiboa ez duela emango hori segurutzat jotzen dugu.

Konstituzioari EZ BIRIBILA ematea eskatu du ezker abertzaleak. Ez biribil horren alternatibatzat, zer eskaintzen du ezker abertzaleak? Alternatiba doblea: kale borroka eta autonomi estatuto nazionala lortzea.

Kale borroka, hau da, era guztietako herri mobilizazioek izan behar dute gure independentziaren aldeko zimentaria. Politika hutsetik ez datorkigu askatasunik. Bestela, begira PNVren jokabideari. Begira abertzalez disfrazatutako karlista "berri" hauei. Ez pentsa, min ematen digu PNVri buruz horrela hitzein beharrak. Sabino Aranaren garaiko karlistak ere euskaldun bezala agertzen ziren, baina guretzat garbi dago, nazio arazoan, Sabino Aranak zuela arrazoi eta ez hezurretaraino espainolak ziren karlistek. Baina karlista hauek ere beti foruen alde mintzatzen ziren, zuzen zuzen foruen kontra jotzen zuten bitartean. Sabino ABERTZALE hitza asmatu zuen, "euskaldun abertzalea", euskalduna esatea ez zen nahikoa eta. Orduko karlistek ere euskaldunak zirela esaten zuten.

Gaurko, "karlista berriek" ere abertzaleak direla esaten dute. Guretzat, ordea, garbi geratu da PNVko dirijenteak EZ DIRELA ABERTZALEAK. Abertzale batek ezin ditzake onar honelako fraseak:

—La Constitución se fundamenta en la indisoluble unidad de la nación española, patria común e indivisible de todos los españoles.

Abertzale batek frase honi ezin diezaioke baietza eman, PNVk eman dion bezala. Guretzat aberri bakarra Euskal Herria da eta izango da.

—El castellano es la lengua oficial del Estado. Todos los españoles tienen el deber de conerla y el derecho a usarla.

"El derecho a usarla" lau hitz

hauek bakarrik dekretatzen dute euskararen heriotza. Nola esijitu hemendik aurrera kargu publiko bat duenari euskara ikas dezan?

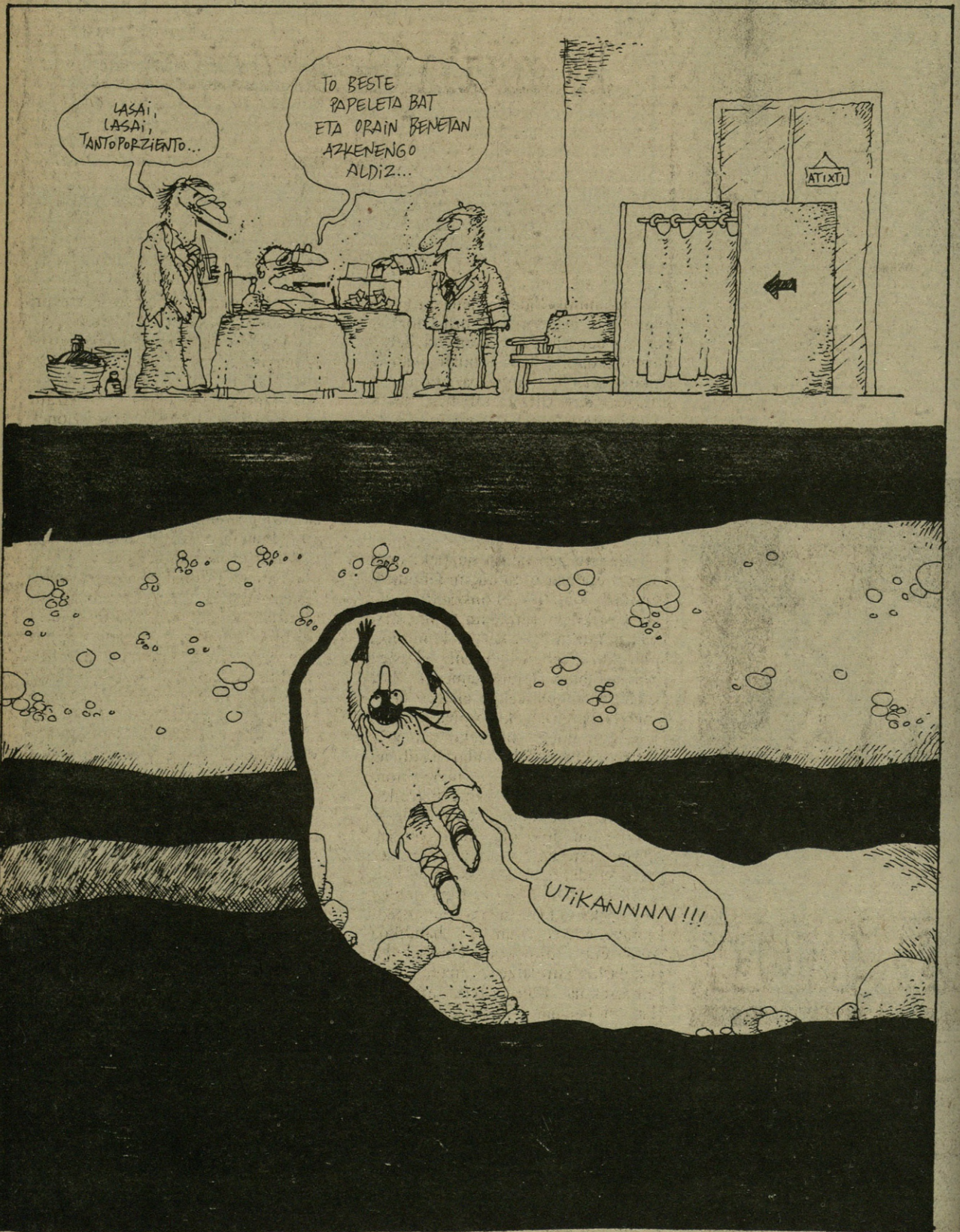
—Las Fuerzas Armadas garantizarán la integridad territorial de España.

Abertzaleak aiuntamentuetan sartzen ari direla eta Espainiako ejerzitoak pentsa baleza "la unidad de la nación española" arriskuan dagoela, su eta ke has daiteke fusilamentuak praktikatzan LEGEAREN IZENEAN. Hori ere ez dio PNVk ezetz esan. Baina PNVk espreski eman dio ezetza Estatu barruko herrien autodeterminatzeko eskubideari. PNVk parlamentuan esan du euskaldunok ez daukagula autodeterminatzeko eskubiderik. Hona hemen "karlista berriak", abertzalez disfrazatuak. Lehengoak euskaldunetz disfrazatuak, oraingoak abertzalez, baina denak antzekoak.

Hala ere, karlista "berri" hauei frente egiteko, hor dago Herri Batasuna. Atzo bertan 16.000 lagun bildu zituen Donostiako polideportiboan. Hamasei mila lagun: "ETA, herria zurekin" ukabila goian dehidarka. Iparraldeko bi hizlari ere, Etxaluz eta Davant, gure artean ziren EUSKADI EUSKALDUNA (= Euskal Herria) ETA BATUA nahi dugula guztio oihukatuz. Oraingoan behintzat ez dago arriskurik "karlismo berriak" herri osoa irenstekoarenik. Atzokoa esperantzagarria da. "Cuando lo sepa seguro lo diré, quién está detrás de ETA, si la CIA o la KGB", dio Martin Villak. Guk badakigu zein dagoen ETArekin atzetik, HERRIA, euskal herria dago ETArekin atzean, aurrean eta bi alboetan eta horregatik mugitzen da ETA bere herrian arraia uretan bezala. Hemen komando bat eta han beste bat desartikulatu arren, ETA herriaren zati bat da, areago, herri honen borrokaren bihotza eta motorra. Estatuaren terrorismoaren kontrako kontraidarr iraultzailea da ETA, KAS-en alternatiba politiko eta demokratikoa onartuko ez den bitartean gure borroka nazionalaren abangoardia harmatua. Beraz, ETArekin beharra izango dugu askatasuna lortu nahi badugu.

mozorrozko

prekontseilari maskaratua

komunikabideak

UZTARGILE

Komunikabideen lanetan, hau da, berri ematen eta formaziozkoan ala berririk ez ematen eta deformaziozkoan, hauen indar ideologikoa gero eta argiagoa eta ukigarriagoa da. Hitz joku hau, lehen gainbegiratu batetan zentzugabe eta merke bezala irudituko zaizue, baina pixkabat sakonduko bazenu- te hauen manipulazio edo trukaketa garbi ikusiko zenukete eta ondorio bezala kaleko nahasketa dakarre- la.

Estatu zentralista guztiak, orain aipatu eta baieztatu dugun fenomeno hontaz guztiz konsziente dira: beraz aski da Europara begiradaxo bat botatzea eta bertan komunika- bideekin egiten dutena ikustea: minoria batek (stablysement), bere interesak gordetzeko, gizarte deter- minatu baten aldeko propaganda no- la egiten duen. Bitarteko hauen ar- tetik telebisioa da indar handienaz agertzen zaiguna, eta maila hone- tan, ikusgarria da kontserbatzaileen postura. Idatzitako prentsa alde ba- tera uzten dute eta indar handiago duten beste batzuetara pasatzen dira, prentsa idatzia, besteak baino indar gutxiago baitauka. Europa mailan, prentsak eta telebisioak izan dituzten gorabeherak esanahi handikoak dira, eta Europako telebisioak par- tikulari antolatzea, maila batean aurrerakoia izan arren, manipula- zioaren barruan kokatuak daude.

Etsenplu hau, Espainiari ezarri diezaiokegu: Frantziar ezkerak boterea hartzeko posibilitateak zi- tuenean, ORTFen geroz eta gehiago pribatuen parte hartzeko ideiaz hi- tzegiten zen. Hau dena arrazoi ba- tengatik, eskubiak bitarteko honen kontrola arriskutan ikusi zuenez, sozietate edo elkarte pribatuen bi- dez haren kontrolarekin jarraitzea pentsatu zuen; honela, ezkerreko go- bernura igoko balitz, orain Gober-

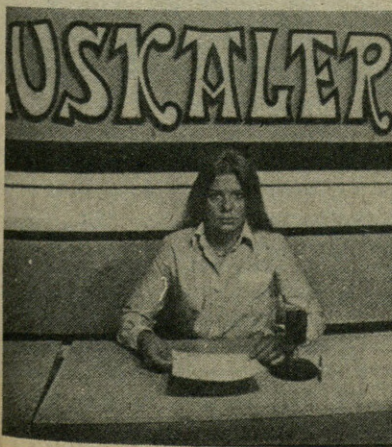
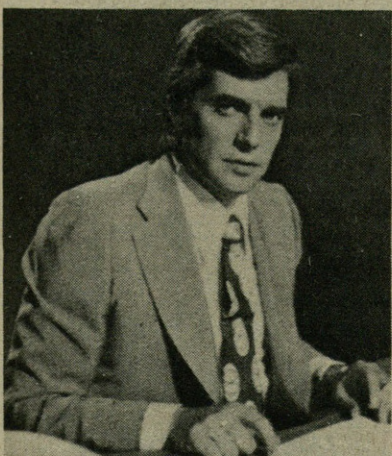
nutik duten kontrola, sozietate pri- batu horietatik ezarriko lukete.

TVERen kostuari egindako kriti- ka berri hau, izugarritzko diru xahu- tzea, bere handikeria, egoera domi- natu ezinez dabilenez mentalizatu egin nahi gaituzte. Maskarapen honek, benetan lortu nahi duena izkutatu egiten du; hau da, Gobernuaren bi- dez edo elkarte pribatu hauk direla medio, betiko kontrolarekin jarrai- tzea, herriarengandik urrun, betiko- en eskuetan. Honek lehenago egi- niko kritika baieztatzen du.

Bainan Euskadiko egoera askoz dramatikoagoa da, telebisioaren inguruan egiten den planteiamendu kulturala ahaztuz, porrot egitera edo begetatzera kondenatua baita- go. Eta ematen zaizkigun irtenbide- ek ezkerretik edo eskubitik ez digu- te arazoa konpontzen, euskal kultu- raren arazoa Euskadin bertan kokat kokatu behar baita, Madril eta Paris- tik kanpo eta urruti.

Euskal Herriko zenbait puntutan euskara galtzeak, izaera nazionala gal- tzea ekarri duela, uka ezinezko ger- takizun soziologiko bat da eta galdu dugun burrukaldi bat, baina bitarte- ko egokiak edukiz, telebisioa barne delarik, herrirabaz dezakeguna.

Eskema hau kontuan izanik eta TVERen zatikapena kontuan izanik, Autonomi Estaututoaren aurrean politika azkar bat eramanez, Euska- din irati eta telebisio bat izateko ahalmen juridikoa lor genezake; eus- karaz eta euskalduna lortzeko posi- bilitateak ikus daitezke. Ikastolen sortzea eta desarrollapena, bere kon- traesan guztiak barne dituztelarik er ere etsenplu bat dira eta neurri ber- dinean desafioko bat. Eta behar bada askoz arriskugarriagoa dena zera li- tzateke, Euskadiren berreeuskaldun- tzea, Euskadin ITVE bat, euskaraz eta euskaldun bat gabe ezin lortua izango dela.

MALAGAN TENTSIOA

Tentsioa izan da, batez ere, gauza garrantzitsuena Malagan 1978.eko Abenduaren 4ean. Egunsentian, goizeko ordubietan, bona bat lehertu zen Malagako restaurante ezagun eta frekuentatu batetan; nahiz eta biktimarik ez egon, lehergailuak batere lasaia izan behar ez zuen egunari eman zion sarrera. Goizeko 8etatik aurrera, hirian giro ezezagun bat azaltzen zen: apenas kotxerik zegoen, jenderik ia ez zen ikusten eta ireki berriak zeuden komertziotan ikurriña andaluzak ikusten ziren, batzu bere andaluzismoa azaldu nahiz, besteak beldurraren poderioz.

Aita errudunetaz galdezka.

Egun batzu lehenago zurrumurru galantak egon ziren Malagan: bi guardiaibil hil zituztela Campanillasko hauzoan, harmak lapurtu zituztela militar instalazioetatik, e.a. Zurrumurru guzti hauk faltoak izan ziren, ondoren ezereztatuak. Hortaz gain, bertako egunkariak hartu zuten mehatxu franko eta, benetazko ekintza bezala, polizia municipal bat zauritua gertatu zen.

Egoera honen aurrean, guardiaibil eta polizia armaden kotxe ugari zebilen Malagan Abenduak 4ean. Baina lehen iskanbilak arratsaldeko 5etan hasi ziren. Ordu horretan 200 bat pertsona bildu zen San Miguel kanposantuan, Manuel Garcia Caparrós-en gorputza lurperatua dagoen tokian (Manuel Garcia Caparrós 1.977ko Abenduaren 4ean erail zuten, "Andaluciaren Eguna" ospatzearren egiten ari zen manifestazio batetan).

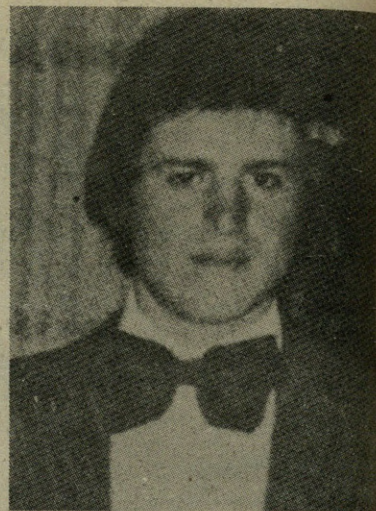
Arratsaldeko 6,30etan meza bat egon zen, eta honen amaieran errepublikako bandera bat azaldu zen, manifestazioari hasiera ematen ziolarik. Manifestazio honetan nahiko jende gutxi egon zen. Helburu bezala zentrorra jaistea zuten, baina

poliziak gogor ekin zion eta sakabatu beharrean aurkitu ziren.

Denda guztiak hertsirik zeuden 8etan, kaleak hutsik, eta manifestante taldeak poliziekin burukutzen jarraitzen ziren. Gutxi izanarren, gogor ekiten zuten Manuel Garcia Caparrós erori zen kaleraino ("Avenida del Generalísimo" deitzen da kale hau, zentzu premonitorio hotz bat adierazten duelarik) iritsi nahian. Baina poliziak defentzio ugari eta gogor erasoz erantzun zien. Modu horretan zen egun gotor hau.

Langile mailan, asanblada ugari ospatu zen egun oroz lantegietan.

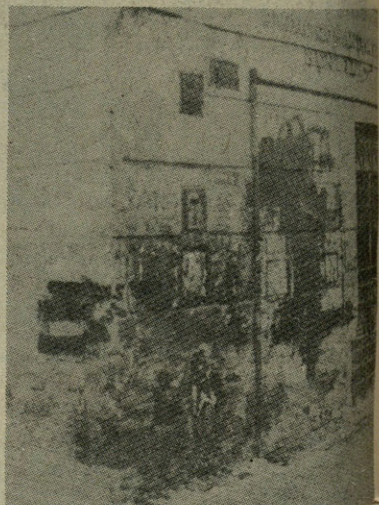
Politika arloan bi gauza azpimarratu beharrean aurkitzen gara "Andaluciaren Egun"aren bigarren ospakizun honen inguruan. Alde batetik hilaren 3an, PSOE, PCE, PTA, PSA, CC.OO eta UGT-ek egin zuten ekintza baterakoa (ekintza honetatik bereziki baztertuak izan ziren UCD eta AP). Bestetik "Pacto Autonómico Andalúz" delakoaren firma. Abenduaren 4ean onartua izan zen hau, Andalucian indarra eta zeresana duten alderdi politiko gehienek izenpetzen zutelarik. "Pakto" hau, beste gauza

José Manuel García Caparrós.

batzuren artean, Andaluciako autonomi estatutua lortzeko aurrerabidea da.

Florian Calvo Vargasek (PTAren komite zentralekoa eta Malagako udaleko kandidatu bakarra) honela erantzun zion artikulu honen egileari "Andaluciaren Eguna"ren inguruan egon ziren ekintzei buruz galdetu zionean: "Malaga izan da, Andalucia guztiko probintzietatik bakarra, indar politiko guztiak, parla-

Hemen erori zen García Caparrós.

mentarioak ala ez, bildu eta ekintza baterakoi bat egin dutena. Eta ekintza baterakoi bat eramane dute andaluziar autonomiko ituna lortzeko.

Azpimarratu behar dena zera da. Batzuek ekintza gogorrez ospatu dutela egun hau; besteek beren politikari doakion modura. Baina gehienak apatiko sentitu dira. Badirudi 1.978ko hotsak Abenduaren 4a betirako patetismora kondenatu zuten odol gazte hura jeltatu duela.

MARRUECOS EZ OTE ?

Azaroaren 28an, "Cruz del Mar" itsasuntzia Marruecosko uretan lehertua eta urazpiratua izan zen, zazpi arrantzalek bizia galdu zutelarik. Behin eta berriz eta gaur inoiz baino garbiago ikusten da, ur horietan ez dagoela inongo seguriraterik lana egiteko, arrantzotan ibiltzeko. 1977aren hasieratik, 8 itsasuntzi izan dira ekintza berdinak jasan behar izan ditutenak, batzuek Polisariok erreibindikatu dituelarik, baina inoiz ez da horrelakorik gertatu eta okerrera, oraingoz inork ez duela erreibindikatu; Polisariok berea ez dela esan du. Arrantzaleak kanarioak ziren.

Gertakizunak

Arratsaldeko zazpi terdiak inguru, hogeitaz horniturik igo ziren itsasuntzira. Bertan 11 arrantzale zeuden. Hauk hartutako arraitik jan ondoren, lehegailu bat jarri zuten eta arrantzale guztiak goia igo ondoren, ametrailatu zituzten, hiruk aldegitara lotu zutelarik. Hitzailak, saharaiak zirela esan omen zuten. Denbora gutxi, min handia.

Mapan ikus daitekeen bezala, Marruecosko uretan zebiltzen eta bide onetatik jakin ahal izan dugunez, Frente Polisarioak ez omen dauka leku honetan inongo kontrolik, Estatuko prentsak alderantziz esaten badu ere.

Gertakizun honen aurretik, bi aste gutxi gora behera, Marruecos atera zuen agiri batetan, espainol itsasuntziak beren uretara arrimatzaren baziren ondorioen erresponsable ez zirela egiten, zioten. Hau dena, UCD eta Frente Polisarioen akordioaren ondoren gertatzen zen; datu bat erresponsable nor ote den argitzen joateko.

Gertakizun honek, biziki ikutu ditu Canariasko bizilagun guztiak.

Itsasoan lanean zebiltzen barku guztiak, berria jakin zuten bezain laster, beren portuetara sartzen hasi ziren; giroa gehiago kargatu egin zen honekin eta jendearen ezinegona handitu.

Madrilgo Gobernua ere kezkatu agertu zen gertakizun honen ondorioak jakin ondoren. Garraio Ministroa, Sanchez Teran eta Arevalo Pelluz —Armada burretako bat— Las Palmasa joan ziren; hauek ziotenez, seguritateko neurri tekniko eta politikoak ezartzea, lehenengoan artean gerrako barku gehiago eramatea sartzen zen. Lehenago ere horrelakoik ondo beteak daude kanarioak eta hor daukagu gertatua.

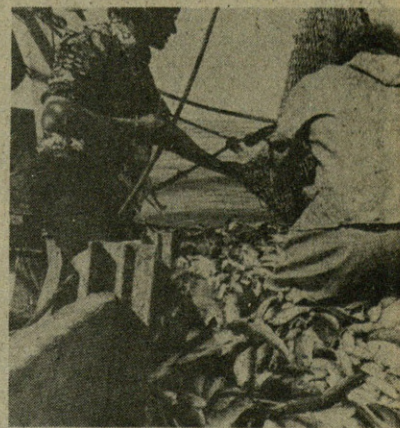
Erantzuna gertu

Lehenago agertu dugun bezala, itsasuntzi guztiak portuetan sartu ziren. PSOE, CC.OO, UGT, SOC, OCE, alderdi guztiak batu ziren gertakizun honen aurka altxatzeko. Lanzarote eta Las Palmasen greba orokorra egin zen, bietan manifestaldiak ospatu zirelarik. Lehenengoan herritarrek eta arrantzaleak baturik joan baziren ere, Las Palmasen arrantzaleek ez zuten herrikerik sartzen utzi, manifestaldi hura politikoa ez

baizik eta doluminezkoa zela argi-atu zuten.

Bitartean, ekintzaren erreibindikapenaren zain zegoen jendea, baina hau oraindik ez da iritsi. Dena dela, komunikabide ofizialak beren eritzia ematen jarraitzen ziren, hau da, Frente Polisario zela gertakizunaren arduradun. Baina hauek ONU ez zutela zer ikusirik adierazi zuten; Marruecossek Argelari botatzen dio kulpak, eta soka jarraitzen da.

Egia da maila honetan Frente Polisario izan dela orain arte ekintza gogorrenak egin dituenak, baina inoiz ez dute inor hil; arrantzaleak bahitu egin dituzte, baina ondoren libro utzi ere bai, beraz... Canarias-tik jaso ditugun berriak, garbi adierazten dute beren eritzia, Marruecos dela honen arduradun bakarra, eta honek ez du ezer esaten.

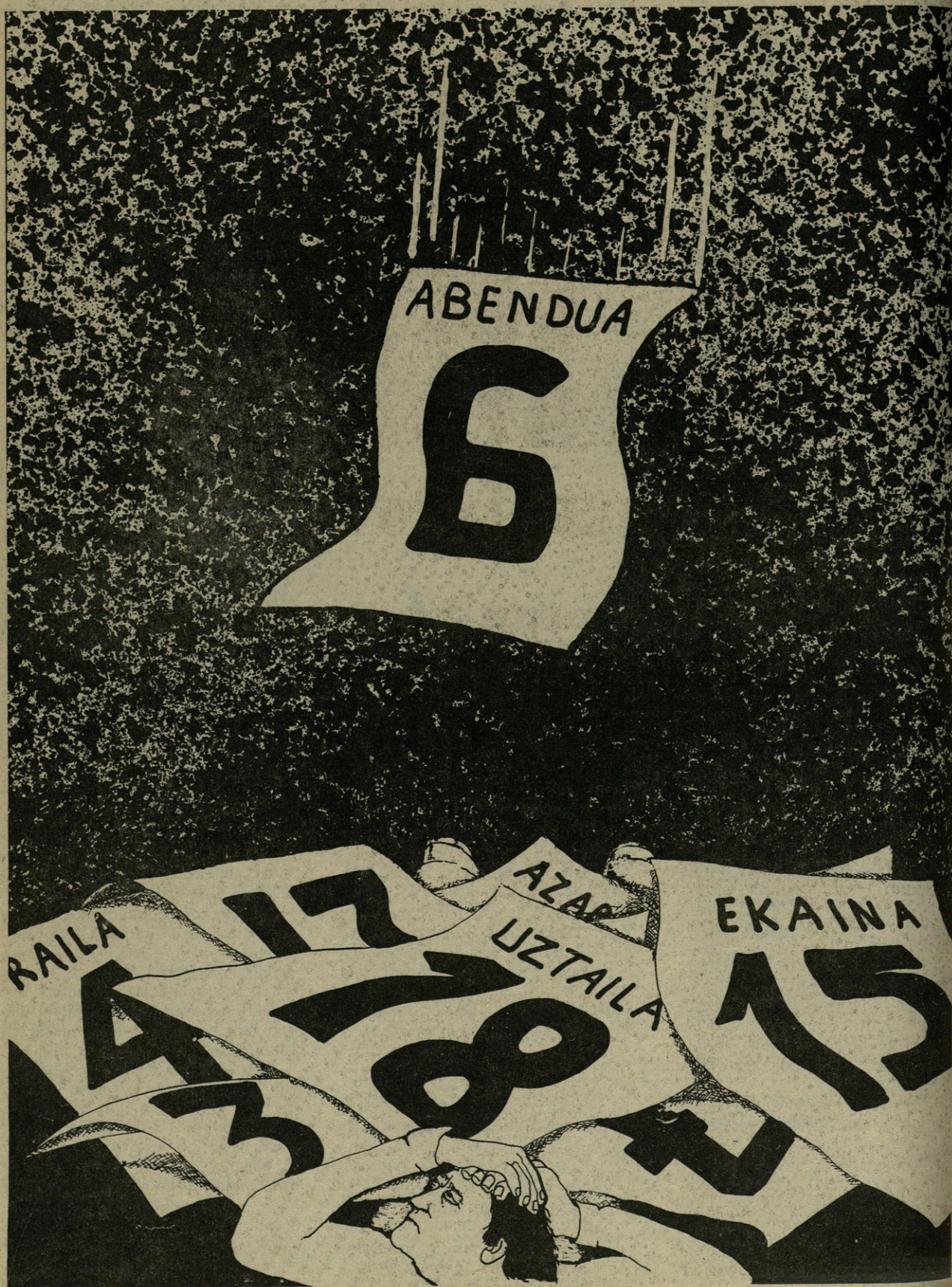

Gobernuak azterketa bat ireki du gertatua argitu nahirik; hau zuzentzen duenatariko bat, Victor Moro, Marruecosen aldeko da eta berdin beste zenbait militar. Azterketa honetatik beraz, edozein gauza irten daiteke.

Lehen egunetako amorrua eta ezinegona pasa ondoren, arrantzaleak itsasora egin ziren, Espainiako Armadak babesturik, baina berriro beren portuetara etorri dira, ezarritako neurrietaz ez direlako fidatzen eta neurri politikoak eskatzen dituztelako.

Canariastik, gertakizun honi buruz egiten ziguten azterketa hau da: UCDren Gobernua eta Polisarioren artean akordio batzuetara iritsi dira; noski hauen burrukaren ondorio bezala, Marruecos hain ez du begi honez ikusten eta akordio horretan non janik ez duenez bere gerran hasten da; noski momentu guztian nahasketa sortuz eta hau dugu etsenplu garbi bat. Eta ekarriko dituen ondorioak ez dira kaskarrak izango. Madrilek nazioarteko elkarriketatari berriro lanik badu.

hots!

geroz eta gutxiago nekazaritzarako

Gobernuak bere presupuestoa egin du datorren urteko gastutarako. Zertan zenbat eralgiko duen azaldu du, eta proiektu hori, orain kortetan ontzat eman behar da, edota zuzenketa batzuk egingo zaizkio.

Diru hori estatuak guztion patrikatik ateratzen du; guztiok pagatzen baitugu kontribuzioak. Eta ez gutxi. Pagatzeko garaian hala iruditzen zaigu behintzat.

Nekazaritzari begira, gobernuak hartzen dituen jokabideetan inportantzi haundia duen erabakia da hau: datorren urtean emango zaizkion laguntza guztiak presupuestu horretako dirutik irten behar baitute. Hitzek lagunduko digutela esatea, alferrik da, atzetik dirurik ez badator eta dirurik ez da etorriko presupuestu hauetan izendatzen ez bada.

Horra bada. Kortetan ontzat emateko, aurkeztu den presupuestu horretan 73.471,4 milioi izendatzen dira Nekazaritzako ministerioarentzat; presupostu guztiaren ehuneko 24. Diru pila hori esta-

tuak gastatuko duen diru guztiak ehuneko lau eta laurden besterik ez da.

Beste alde batetik begiratu, 1978. urterako presupuestua baino ehuneko 16,6 haundiago da nekazaritzarako oraingo hau; presupuestu guztia, ordea ehuneko 20,8 hazi da; beraz beste adarrekin konparatuta, aurreko urtean baino ere gutxiago eraldi nahi da nekazaritzan; 1978. urtean 4,40 zen hutsa, edota hurrengo, 1979. ean, ordea, are eta gutxiago 4,24 baita.

Azkeneko hamar urteotan, gero eta txikiagoa da nekazaritzari uzten zaion parte; eta edozeinek dakien gauza da nekazaritza aurreratuko bada, estatuak jarri behar duela horretarako dirua, partikularrek ez baitute inbertitzen nekazaritzan. Orain hamar urte presupostu guztiaren ehuneko 8,40 zen nekazaritzarako izendatua; 1970. urtean igo zen pixka bat eta ehuneko 9,86 izatera iritsi; baina harrez gero, jaisten joan da eta azkeneko bost urteotan arras gutxitu.

Konparazioak modu askotara egin daitezke, eta bakoitzak komeni zaien erara egingo dizkigu. Ho-

rrela, iaz baino milioi mordo bat gehiago dela esango duenik ere izango da, noski, eta arrazoi du numeroak bakarrik kontuan hartzen badira baina pezeta urtetik urtera galtzen doanarekin lehen baino gutxiago da.

Beste zenbait ministeriokin konparatuta ere, nekazaritzakoak izan dezake, igokera haundiagoa; hor ere nondik begiratzen zaion dago. Nekazaritza aurreko urteetan ere, oso behean geratua baita, beste batzuk gutxiago igota ere gorago segituko dute.

Kontuak kontu eta hitzak hitz, nekazaritzako arazoak konpontzeko estatuak ez dauka dirurik, eta ez du horretan eraldi nahi. Hori dago garbi.

Hurrengoan esango digute, berri ere, prezioak altza ez baino, "nekazaritzaren egitura" aldatu behar dela baserriak haundiagotuz, erosogotuz, eta hobeagotuz, jeneroa merkeago sortu behar dela; baina hori nola egin, geuk dirurik ez badaukagu eta beste inork ez badigu lagundu nahi?

Gobernuak nekazaritza bazterturik dauka, gizarteak nekazaritza bazterturik dauka, eta halere, nekazaritzak denei jaten eman behar die!!!

Beste zenbait berri

-Telefonoa. Baserrietan ez dago telefonorik. Behar luke, inon baino falta gehiago egiten du, sakabana-turik, herritik aparte daude eta.

Urriaren 31ko ordena batek dioenez, herri txiki eta baserrietan bizi direnak telefonoa jarri ahal izango dute herri barruan bizi direnak baino gehiago pagatu gabe. 11.500 pezeta kostako omen zaio, bakoitzari. Plan hau dela eta, hiru bat milioi bizilagun gehiagok eskuratuko omen dute telefonoaren erosotasuna. Zaleturik zaude tenok eskatu gerorako utzi gabe, Galizia eta Asturias aldean omen dago premiarik haundiena eta han bakarrik jarri ez ditzaten.

-Garagarra, SENPA 1.800.000 tonelada garagar salgai doa. Espainian bertako alea, eta ez kanpotik ekarritako artalea, janeraztea eta erabiltzea nahi litzateke pentstutarako. Garagar horrek prezio jakina izango du eta 11,13 pezeta kilo izendatu da.

-Nekazaritzako ministerioko funtzionarioak huelgan daude. Beste ministerioetako funtzionarioek hainbat irabazi nahi omen dute, denetan jornalik txikiena omen daukate eta.

JOSE ALKIZA

ZERUKO ARGIA/11

BANKA KONBENIOA

EUSKADIKO KONBENIO BILA

Banka konbenioari ere bere ordua iritsi zaio. Azken konbenioa duela bi urte negoziatu zuten, hau Estatu mailan egin zen. Berritzearekin batera eta inizatiba Gipuzkoan sortu delarik, eta konkretuki LAB sindikatuaren eskutik, aurtengo konbenio hau, Euskadi mailan bakarrik negoziatu nahi lukete. Planteiamendu honen sorrera eta prozesua jakiteko, idea horren eragile batekin mintzatu gara, hona hemen eman dizkigun xehetasunak.

Euskadi mailan banka konbenioa negoziatzeko asmoa sortu zitzaigun bezain laster, duela bi-hiru bat hila-bete Donostian entresa komite gutiak bildu ginen; ondoren probintzia guztira zabaldur zen asmoa eta hemendik sortu zen Koordinadora. Ondoren emaniko pausoa, lantoki bakoitzean plataforma bat egitea izan zen. Honetarako, handietan batzarreak ospatu ziren; berdin erdi mailako eta zenbait txikitik. Batzarre hauetako gai nagusiak haur izan ziren: konbenioa estatu ala nazional mailan negoziatu, sindikatuak, entresa komiteak, biek elkarrekin, nork negoziatu; eskakizunak; etab... Ondoren, koordinadorak egin duen, plataforma haur bateratzea izan da. Bertan argi agertzen zaigu, datorren konbenioa Euskadi mailakoa izatea

entresa komiteek negoziatzen dutelarik.

Koordinadora honek, Euskadiko beste hiru probintziekin harremanak baditu. Nafarroan ere badago hemengoaren tankerako koordinadora bat. Honek lehenik egin duen lana, inkesta bat osatzea izan da. Mila bat inkestatutatik, 600 bat aztertu dira eta bertan eman diren erresultatuak haur dira: 258 estatutalaren alde, 140 Euskadi mailakoaren alde eta 123 probintzi mailakoaren alde. Beste mailako galdera baten aurrean, haur da, ia konbenioko zenbait puntu Euskadi mailan bakarrik negoziatzearen aurrean, erantzun haur eman dute, 383k baietz eta 44ek ezetz. Puntu haur hizkuntza eta kultura-rekin lotuak egongo lirateke.

Zergatik nazional mailan eta ez estatu mailan, planteiamendu

honen aurrean, haur dio: alde batetik, uste dugu Euskadi nazionalitate bat dela, autonomi oso bat beharko lukeela, honen barnean laneko erlazioak ere noski sartzen direlarik, eta bestetik kontuan izan behar da Euskadiko langileak geroz eta indar handigoz Euskadi marko espezifiko bat dela eskatzen ari direla. Planteiamendu honen aurrean, CC.OO. etabarrek, Estatu mailan denok etsai bat dugunez, denok elkarrekin jo behar dugula esaten digute, betikoa.

Euskadi mailan ala Estatu mailan negoziatuta lorpen handiagoak aterako lituzketenari buruz, haur esan digu: Euskadi mailako negoziaketekin inolaz ere ez dugu uste lorpen handiagorik izango genituzkeenik, arazoa politikoa da, beraz gure arrazoiak ere bai. Bestetik, Euskadi mailan eginez, geuk negoziatuko genuke, geuk kontrolatuko genuke, Estatu mailan eginez, ezin dugu ez bata eta ez bestea.

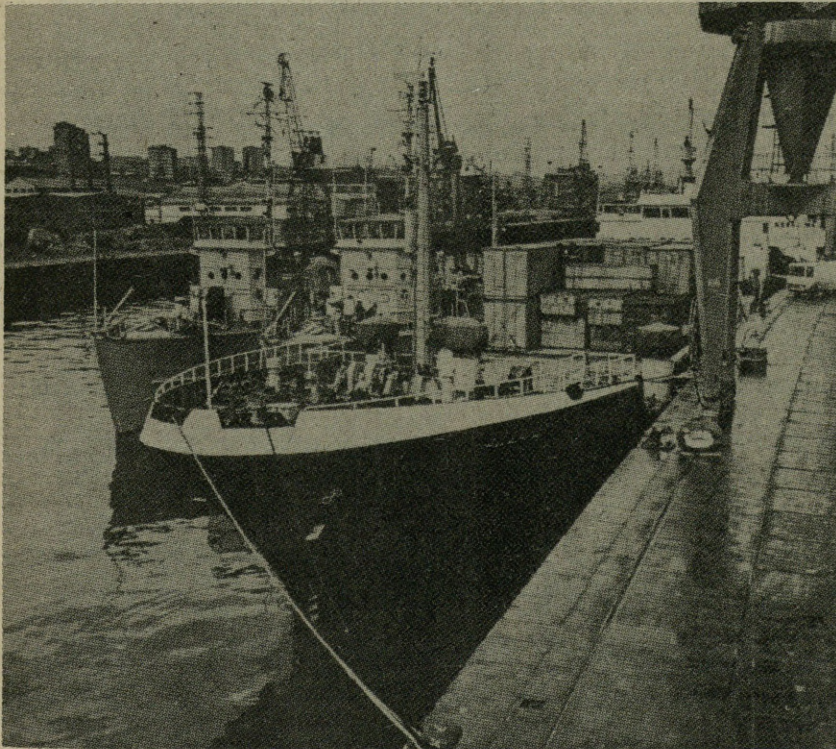
Bainan asmo haur aurrera ateratzea, ez zaie guztiz erraza izango. Arabako giroa guztiz apala omen da maila honetan eta Bizkaian berriz, CC.OO. eta ELA omen dira sindikatu indartsuenak. Azkeneko honen jokabideari kritika gogor bat egin zion gure berriemaileak, azken finean nahi luketen gauza bakarra Madril en eserleku bat edukitzea omen da. Hori ere zaila izango zaie. Bitartean koordinadora ez omen da ari indartzen, alde guztietan infiltrazio arriskuak ikusten dituztelarik.

Bi urte dira azken konbenioa negoziatu zutela; hemendik aurrera urtero negoziatzea proposatuko dute, honetan Comisiones bat dator. Gipuzkoan egin duten plataformako puntu edo eskakizunik garrantzitsuenak haur dira. Urtero konbenioa berritza; entresa komiteak negoziatza; hileko eta denontzat berdin, 7000 pezeta igotza; plus guztiak soldatan sar ditzatela; zahartzaroari dagokionez zatiketa bat egin dute, ehuneko 35 lehenengo hiru urtetan eta urrengotan ehuneko 20; oporrak 30 egun Maiatzetik Urriarte, orain bankuak isten ez direlarik, batzuei martxoan edo urtarrean tokatzen baitzaie; larunbatak, 15ean behin libro izatea eta lana egiten dugunotan 14 ordu arte; euskara eta kultura arloan ere, zenbait eskakizun egiten dute. Maila honetan eta langile berrientzat, frantsesa eta inglesa hainbat edo gehiago kontuan hartzea, eskutitzak, inpresioak etab. bi hizkuntzetan ematea, etab.

Abenduaren lehen egunetan elkarriketak hasi behar ziren konbenioaren negoziaketarako, bainan Erreferenduma dela eta, erdialderarte ez dira hasiko.

BIDE NEKETSUA

Berriro, itsasoko lanaren etorkizuna zalantzan dago, baina oraingoan ez itsasoarekin zuzenki lotuta, bihar ur zabal horietan lana egingo dutenekin baizik. Nautika Eskolak, Estatuan gaur funtzionamentun dauden guztiak. Azaroaren 20tik greban aurkitzen dira, "Sindicato Libre de la Marina Mercante" delakoak elkartasun osoa agertu dielarik. Estatuko ekonomi arlo guztiak, maila batean ala bestean ikutuak jarraitzen dira.

Ustelkeriaren barruan harma trafikoa ere sartzen da. ALLUL itsasuntzia Bilboko portuan.

Grebaren hasiera

Greba, Azaroaren 20an Coruña eta Bilbon hasi zen; ondoren, Tenerife, Cadiz, Barcelona, Santander eta Gijona zabaldurik. Azken bi hauek errekonozituak eta besteak ofizialak dira. Gaur denetara 3.500 ikasleak dirau greban.

Garraio Ministroa den Sanchez Teranek, Azaroaren 3an ordena eman zuenez, Gijongo Nautika Eskola errekonozitua "Instituto Social de la Marina"ren pean zegoena homologatua geratzen zen. Berriro garbi geratu da Ministeritza eta Instituto honen arteko harremanak oso estuak direla. Itsas langileei egiten zaien lapurreta izen gabea izanez.

Bitartean, Instituto honek egin beharrezko zenbait gauza hor jarraitzen da irtenbiderik gabe, ustelkeria

aurreratzen den bitartean. Estatu Espainolean ustelkeria leku askotan badago ere hemen da maila handienetara iristen den lekua. Egoera honen aurrean, jartzen duten dirua, edo hobekiago esanik beraiei kentzen zaien dirua nola joaten den, jakitea gogorri eskatzen dute langileek.

Beraz, momentu honetan gertatzen ari den grebaren puntu zentrala Gijon da eta hau da bertako Ikasle-en Batzarreak eta Asturiasko Mariñelen Sindikatuak diotena. Lehenengo, Asturiasek behar beharrezko duela Nautika Eskola bat, baina maila guztietan ofiziala izan behar duela eta beste guztiak bezala, Admistrazioak ordaindua goren mailako irakaskuntza bere esku baitago.

Ikasleak eta Sindikatuak homologapena ez dute onhartzen; diote

nez beharrezko izatetik kanpo neurri honek, horrelako garrantzia duen zerbait duen pisua kentzea eta farre egitea suposatzen omen baititu. Bestetik, arrituak daude Sanchez Teranek Marinako Idazkaritza Ordezkoarekin kontatu gabe nolaz hartu den horrelako erabaki bat; berez, hau Irakaskuntza Ministeritzaren eskuetan egon beharko baitzen.

Azkenik, horrelako jokabideak demokratikoak ez direla diote eta gauzak ongi joatearen alde oso gutxi erakusten dutela.

Ikasle eta sindikatuaren eskakizunak

Greban hasi zirenetik, Bilbo, Coruña eta Tenerifeko eskoletan ikasleak hertsia daude. Beste maila batetik ekintzak ere aurrera eramaten ari direlarik. Honela, Bilbon adibidez, manifestapen bat egin zuten; aldi berean firmak biltzen jardun ziren. Abenduaren 3an, Bilboko "Feria de Muestras"en stand bat jarri zuten arazo hau eta itsasoko arazo orokor guztiak ezagutzera emateko.

Greba honen barruan egiten dituzten eskakizunak hauek dira:

1- Estatuko Nautika Eskolak Irakaskuntza Ministeritzara pasa ditzatela, hau baita maila honetan ahalmena duena.

2- 1975. urteko titulazioei buruzko dekretoa, berehala argitaratu dezatela Estatuko Boletín Ofizialean.

3- Eskola Nautikako irakasleak, Goi Mailako Eskolari dagokion bezala, katedratikoak izan daitezela.

4- 1978ko Azaroaren 3an hartutako erabakia deuseztatu dezatela eta Gijongo eskola maila guztietan ofizializatu dezatela.

Eskakizun hauetan zenbait gauza ikusten da, ikasleek berek baiezatu digutenak. Maila honetako irakaskuntza, guztiz zokoratua dago, geroz eta gehiago baxtertzen dute, bertan ematen den irakaskuntza oso pobrea delarik; azken hau pentsa ezinezko mailatar iristen da.

Ikasle hauek gaur bertatik itsasoko bizitzan sartuak daude; ez zuzenki, noski, baizik eta bai kanpotik eta beren burua itsasoan dago, arrantzatzen edo marinarik. Hauetan dauden hutsuneak betetzeko ongi prestatutako gizonak beharrezko dira, baina bide honetatik jarraituz, ez dirudi horrela gertatuko denik.

Ikasle-langile hauek aurkitzen duten oztoporik handienetarikoa, konprentzio ezarena da. Diotenez, herriak ez omen du ezagutzen haien problematika; neurri honetan, lor dezaketen elkartasuna txikiagoa delarik. Dena dela, beren eskakizunen alde gogor ari dira.

ZER GERTATZEN DA MODELON? Komunikabideek eman dute notizia. Barcelonako Modelo gartzelako hiru preso hil ziren iragan larunbat eta igandean. Bata, nota ofizialak dioenez, soka batetik zintzilikaturik aurkitu zuten; beste biak berriz beren geletan zeuden. Lagunek ziotenez oso gaizki aurkitzen zirela eta, enfermeriara eramandakoan medikuek ez omen zuten ezer egiterik izan. Bi gertakizun hauen erdian, galeria batetako presoek beren zeldetan sartzeko poliziari deitu behar izan zioten gartzelako zuzendariak. Honeraino nota ofizialak esaten duena. Horrezaz gain jakin da PSCko Rudolf Guerra abokatu eta diputatuak bere protesta azaldu duela gertakizun hauengatik. Berak dioenez, bi gazte hauek, dirudienez droga gehiegi hartzeagatik hil direnak, gartzelan ikasi zuten droga-tzen.

Nota ofizialak esaten duena ezer gutxi denez gero, eta ez gainera oso fidagarria, beste bideren batzu bilatu beharko dituzte gertakizunak argitu eta berriro gerta ez daitezen. Garcia Valdésen erreformak ez ditu gauza hau konpondu.

Bestalde goardiazibilek, ihes egindako preso bat hil zuten eta beste bat zauritu, larunbatean bertan, Alcalá de Henaresen. Norbait harrapatzeko hiltzea baita modurik onena.

SUIZOEK, POLIZIA ANTITERRORISTARI EZ. Abenduaren 3an ospatu zen Suizan polizia antiterroristari buruzko bozketa; suizoez ezezkoa eman diote, ez dute Gobernu Federalaren pean egongo zen 1200 poliziak osatutako gorputz antiterrorista onartu, bozketaren erresultatuak ehuneko 60 aurka eman dute.

Polizia berezi honen legea, Parlamentuak onartu zuen, baina ezkerre gogor altxatu zen aurkako 100.000 firma bilduz eta Gobernuak bozketa hau egitea behartuz. Erresultatu hauen arabera, Gobernuak legea deuseztu beharko du.

Suizako ezkerrek dioenez, gaur egun estatu federaletan dagoen polizia aski omen da ordena zain-tzeko, eta bestetik, Alemania eta Italiako polizia bereziak adibidez lortu ez dutena, hauek egin dutela, azkeneko urte hauetan egon diren ekintza politiko harmatuetan, kasu batean ez ezik, ez dela hildakorik gertatu. Hau baino argudio hobeagorik ezin dezakete eduki.

Gertakizun honen arabera, Europako nazio "demokratiko" guztiek gogoan har dezatela, eta Martin Villa ere ikasten joan dadila bide demokratikoak zeintzuk diren.

BESTE BIOL AZIO BAT BILBOALDEAN. Lexoako Unibertsitatean ari diren bi neska biolatuak izan ziren duela zenbait egun. Mondragoeko azken hiletarik zetoztela, auto-stop egin zuten. Gizon-zeko batek hartu zituen, etakontrol luzeak zeudelako aitzakiz, Artxanda aldetik joango zirela esan zien. Neskak harrituta, baina nolazpait ere, bi zirela pentsatuz, ez zuten ezer esan. Artxandatik pasatzean, gizonak kotxea geldierazi eta jaisteko esan zien. Neskak konturatu ziren orduen, atzeko kotxean beste lau gizon zeudela. Bostek biolatu zituzten, ETAkoak zirela esanez eta puta faxista guztiak biolatu behar zituztela. Itxura guztien arabera poliziak ziren, hori esaten dute neskek, eta horrexegatik ez dute kasua poliziara eraman, nahiz eta Lexoan publikoki agertu.

HEMEN ERE GERTATZEN DIRA. "Zarautz, gaueko 11k, igandea 12. 15 urteko gazte bat, neska hain zuzen, ezagun batekin karreterako "paso de peatones" delakoa pasatzerakoan, ezagun honek zangartekoa egin eta lurrera botatzen du. Segika zihoazen hiru mutil (lehenengoaren lagunak) berehala jaisten dira eta neska biluzten hasten dira, neskaren indarketaren artean, bere oi-hu bakoitzari kolpeka eta hangika erantzunez, bularretan eta aurpegian. Sartzea egiteko momentuan, bikote bat azaldu eta mutilek ihes egin zuten neska lurrean utzirik".

Hau da Zarautz eta Orioko Emakumeen Batzarrekoek kontatzen digutena. Bioladoreak ez ziren ez hor nonbaitekoak, Getariko mutil gazteak baizik. Gertakizun honetatik bi egunetara neskaren etxera joan ziren, dirudienez neskaren ama biguntzeko asmotan. Emakumeen Batzarreak jarritako kartelak puskatzen ere ibiliak omen dira.

Honen aurrean zer egin? Emakumeen Batzarrekoek diotenez, lege aldetik ez dago ezer egiterik isurketarik egin ez delako. Dena dela, gaur egungo "legezaintzaile"ekin ez dirudi ezer asko aurreratu-tuko litzatekeenik gauza hauen kontra. "Indibiduo hauen aurrean dugun ezintasun honekin bukatu behar dugu" diote Emakumeen Batzarrekoek. Lehen pausoa eman dute ekintza hau salatuz. Bitarte-ko gehiago ere aurkitu beharko da denon aurrean.

Herri Batasuna y Euskadiko Ezkerra con dos mítines multitudinarios pusieron el punto final en Euskadi

Carrillo: "ETA es una gran
potencia económica"

LANGILEEK SORTUTAKO PLUSBALIOTIK EGIN BADIRA "POTENCIA ECONOMICA"K, POTENCIA ECONOMICA HORIEK DESPOTENZIAITZEAN ETA "ECONOMIA DE POTENCIAS" DESEGITEAN LANGILEEK SOR ZEZAKETEN PLUSBALIOAZ ZER EZ OTE EGINGO?

HEMEN ERE EKUAZIO LOJIKOAREN MUNDUAN SARTZEN BAGARA:

CARRILLO: ETA :: POTENCIA ECONOMICA :: LANGILEAK

BERAZ, KONTUZ ETAK SORTZEN DUEN PLUSBALIO IRAULTZAILEAZ; KONTUZ, KAPITALIZAZIOAREN BIDEZ EGIN ZEZAKEEN "POTENCIA IRAULTZAILEA" SORTZEAN... BAI, KONTUZ SANTIAGO "JETAS" ET KONPANY...

Orduan bai, PETRIRENA bezalako tipoak sortuko lirakekeela EUSKALERRIKO

Rentería: Ningún acto programado para el aniversario de Xenpelar

bazterretan aktoak programatu gabe eta bertsolaritzaz ezer gutxi arduratzen diren egunkariak traumatizatu gabe.

Cuatro vascos en la lista de Kubala

Los trabajadores, reacios
al cobro por cheque

ERRIKOTXIA

ESTATUTURANTZ

Prozesu estatutarioa hasi da. Autonomi Estatuturako lehen urratsak eman dira. Lehengo astean esaten genuenez, hilabete gutxi barru onartua izango den Estatutua ahula eta eskasa izango da, Gobernuaren erdirakoitasantatik, euskal gizartearen kontradikzio handiengatik, eta euskal alderdi autonomisten batasun ezagatik.

Herri batasunaren jokabidea

Ez ditzagun bada ilusio eta itxaropen gehiagi sor edo sorrerazi, frustrazioa are handiagoa izango baita gero. Estatutua lehen urratsa besterik ez da izango. Euskal Herriaren askatasun osorantzo bidea luzea eta nekeza izango da oso. Eta horretara mentalizatu beharra dugu guztiok, emaitza positiboak lortu nahi baditugu behintzat. Estatutua, bada, makala izango da. Eta hau badakielako baztertu du bere burua Herri Batasunak. Koalizio honen jokabidea erraza bezain irresponsablea da. Ez du Estatutuaren lanetan parte hartu nahi izan, eta bienbitartean autonomia sakon eta oparo bat ari da eskatzen, zerutik eroriko bailitzan. Jokabide honekin noski, esperantza antzuak eta falsuak sorrerazi, estatutuaren lanetan konprometitu gabe, frustrazio guztiak bereganatu, kapitalizatuko du ondoren. Jokabide elektoralista lotsagarri bat. Hala ere, epe luzera, jokabide hau beren kontra jaurtikiko da, boomerang baten antzera, oso erraza baita kritika eta ekintza hondagarriak egitea, alternatiba positiboak eta posibleak eskaini gabe. Baina jendea ez da ergela edo inozoa, eta fruitu zehatzak eta positiboak nahi ditu, alternatiba posibleak praktikara eraman daitezkeenak alegia, eskatzen ditu, eta ez hitz politikak, esaldi biribilak, demagogia merkea. Pena da, baina Herri Batasuna jokabide elektoralista eta partidista bat ari da egiten, berak zaintzen eta defendatzen omen dituen euskal langilegoaren interesak zapuztuz.

Nafarroa

Dakikezuenez, Nafarroa Eusko Kontseilu Nagusitik kanpo dago gaur egun. Nola bateratu, bada, lau herrialdeak autonomia bakar batean? Estatutuak, segur aski, lau herrialdeen euskalduntasuna onartuko du, eta estatutuaren proiektua biribiltzen denean, herrialde bakoitzak baieztatu beharko du, eta herrialderen batek ezetz esango balu, erakunde autonomotik kanpo geratuko litzateke. Nafarroaren kasuan, Kontseilu foralak (demokratizatu eta gero; beraz hauteskunde munizipaletara itxoin behar) EKNn sartzea, erabakiko balu, erreferendum bat emango litzateke, eta beranduago beste bat, estatutua onartzeko (lehen EKNn sartzeko). Nafarroak, beraz, hiru erabaki hartu behar ditu. Dena den, Kontseilu forala demokratizatuko denarako (badirudi hauteskunde munizipalak atzeratu egingo direla, eta orokorrak ospatu lehenago) Euskal Gobernua eraturik balego, erreferendum bakarra egin beharko lukete nafarrek (Euskal Gobernupean sartzeko). Dena den, gai hau ikutuko du gu gehiago gertatu ahala.

Estatutuaren proiektua ia burutua

Parlamentarien Asanbladak ponentzia bat izendatu zuen Estatutuaren lehen proiektua gorpuzteko. Badirudi hil honen 7rako bukatua egongo dela jadanik. Artikulu hau idazten ari garen momentuan, igandean, Estatutuaren proiektua

erredaktatua dago hein handi batetan. Zati horretan, hazienda eta organizazio legislatiboa falta dira bakarrik katalan proiektua jarraitu da ia bere osotasunean. Elaboraturiko zati horretan akordiorik egon bada, hazienda eta organizazio legislatiboan ez. Eta ez da egon PNVk eta PSOEek modu oso desberdin batez pentsatzen dutelako.

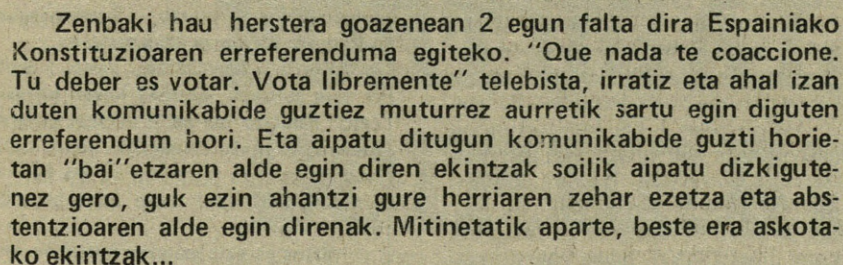
PNV Euskadi konfederal bat nahi du, alegia benetako boterea eta dinamika politikoa probintzia bakoitzean emango litzateke eta Euskal Gobernua itxurazko zerbeit izango litzateke. Hargatik PNVk garrantzia handia ematen die Junta Jeneralei. Kontseilu Forala Nafarroan eta Diputazioen, eta oso gutxi, aldez, Parlamentu eta Euskal Gobernuari. Hargatik, PNVk kontzertu ekonomiko probintzialak nahi ditu. Eta hau zergatik? Batetik, horrela PSOEek baino indar gehiago izango lukeelako: Gipuzkoan eta Bizkaian PNV nagusi baina, kontuz! Araban eta Nafarroan, modu honetara, UCD nagusi. Eta, bestetik, momentu honetan, estatutua lau probintzietan nahi badugu aurrera ateratzea, autonomia handia eman behar baitaie Araba eta Nafarroari, bertako sasi-foralisteri argudiorik gabe uzteko. Agian UCDk proiektu hau apoiatuko luke.

PSOE, aldez, Euskadi baterakoi eta zentralizatu baten aldekoa da. Horregatik garrantzia handia ematen die Parlamentu eta Gobernuari, eta gutxi diputazio eta juntei. Horregatik, eta beste arrazoi batzurengatik ere bai, ez ditu begi onez ikusten kontzertu ekonomikoak, eta nahiago du hazienda autonomo bateratu bat. Zergatik guzti hau? Euskadi mailan bere osotasunean, PSOE delako maioritarioa, baina ez probintzika. Gainera PSOE interesaturik legoke, eta UCD ere bai, horregatik ez omen diote preautonomiarik eman. Errioxa Euskadin sartzeko, honela euskal alderdi maioritario bilakatze-ko.

Erdibidean EE eta ESEI daude. Batetik, epe luzera, PSOEren proiektuarekin bat letozke, Euskadiren problemarik latzena bere batasun eta homogeneitate eza baita eta kizismoari ateak zabaltzen baitzaizkio Araban eta Nafarroan PNVren proiektuarekin. Baina bestetik, epe laburrera, Araba eta Nafarroan euskal autonomian sartzeko erraztasun asko eman behar zaizkie, beren erregimen foralak zainduz. Hortxe dago gakoa.

Horrela daude bada, gauzak, momentu honetan.

IÑIGO LAMARCA

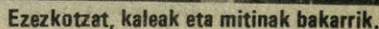
Hona hemen jende orori doaki-
on kontsigna liluragarria. "Kasuali-
tatez" izango da, baina esaldi hau en-
tzun-ikusi dugun bakoitzean, bere in-
guruan UCD, PCE edo PSOEren ai-
pamen edo eritzia jaso beharrean
aurkitu gara. ETaren ekintzek beldur
giro bat sortuko dutela azpimarra-
tzen dutenek, "demokratiko" alai-
tasunez osatutako roilo tamalga-
rriez inguratu gaituzte. Etxean (bu-
zoi, telebista, irratia...), lantegian (sin-
dikatu maioritarioak diren CC.OO-
UGTk, eta txikia bezain nekagarria
den Suren bitartez), kalean (egun-
karietz, karteletz jositako hormak,
mitinez, panfleteoz, etabarez).

Jendearen bizia jarraitzen da. Nola-bait bere eritzia gordez, telebista amorrazioz hertsiz, egunkaria alde batetara botaz...ziur Euskal Herriko jende gehienak Abenduaren 6a pasatzeko, erreferendumaren roiloa bukatzeko sekulako gogoia duela.

Badakizue . Ikasiko zenuten dagonekoz. “Eginbehar” horren aurka agurtu dira zenbait alderdi eta erakunde, gure PNVtik hasi eta boikotaren alde garbi agertu diren CNT, LAIAk eta autonomo taldeak, EMK eta OIC ez aipatzeagatik. Hauk denak “eginbehar” horretatik at gertatzen dira. Kontuz ! Konstituzioari “Ezetz” esan behar diogula adieraz-

Bestalde, estatu guztian garbi geratu da zein diren "onak" eta zein "gaiztoak". Demokrazi defen-
datzen dutenak, pertsonaren ez da-
kigu zeren alde agertzen direnak,
konstituzioari baietza emango diote-
nak dira onak. Beste guzietan gogor
egin behar zaie. Honela, gure egun-
karietan ere (telebistaren kasua aipat-
ua dugu ia, baietzaren alde eginko
ekintzak soilik aipatzen zituela, ale-
gia) gonbaraketak ez dira izan txan-
txetakoak. Donostiako "Hoja de Lu-
nes" famatua dugu lekuko. Abendu-
aren 3an, igandea, mitin ugari ospatu
ziren Euskadin. Inori ez diogu ezer
kendu nahi, baina numeroak nume-
roak direnez, PSOeri izenburu na-
gusiak ematea 6.000 pertsona bildu
zituenean, eta "Herri Batasuna" ren-
tzat bigarren mailako zati bat ustea
15.000tik gora elkartu zituenean
ez zaigu oso egokia iruditzen. Ez eta
PCEk (Carrillo zela eta) 3.000 per-
tsona, elkartu zituela lehen orrialdean
jarri eta "Euskadiko Ezkerrak" anto-
latutako jaiaren inguruan mugitu
ziren 100.000 pertsonen berri jakite-
ko 18. orrialdera pasa beharra. Bai-
na onak batzu dira eta kito!

Ez etza eta abstentzioaren alde propaganda egin nahiean ibili direnek (beno, denok dakigu hauetatik

Jende asko bildu da bai Euskadiko Ezkerraren mitinetara eta baita Herri Batasunekoetara.

gehienek kaleak eta mitinak besterik ez dituztela izan), pasa dute arrisku franko. Detentzioak, kolpeak, mitin debekatzeak... estatu guztian egonak dira. Kasualitatez, ez dira honelako trantzetatik pasa lehen aipatutako eskuindarrak. Baina hau kasualitatez noski.

Martin Villa jaunak, Euskal Herrian gaizki ez ulertzearren armada kuarteletan utzi eta 2.000 guardia zibil eta polizia armada berriak bidali zizkigun momentuan ETA (pmak Jose Javier Crespo - "Ministerio de Educación y Ciencia" delakoaren Gipuzkoako delegatua - bahitu zuen; ETA(m)ak, bere aldetik, Alejandro Hernandez Cuesta Francoren guardiaakoa hil. "Altos Hornos de Vizcaya"n 86 milioiko atrako bat jo eta Oinatik Manuel León Ortega guardia zibilaria bizia kendu zion.

Salaketak azaldu ziren, baina konstituzioaren kanpainak garrantzi gehiago zuela nabaritu zen. "Terrorismoak" ez duela Espainiaren demokraziruntzeko abiada geldituko eta PCE, PSOE e.a.ek bere mitin eta mintzaldiekin jarraitzea erabaki dute orain honetan.

Amnistiarik ez

Erreferenduari min gehiena egiten diona, behin eta berriz azpimarratu digute, "terrorismoa" da. Horregatik, eta inongo bortxak ez gaitzan uki edozein tokitan jarrita dauden kontrolak miaketak, eta "avias"etatik irtetzen diren harmen punta zorrotzak jasan behar izaten ditugu. Euskal Herriak detentzio ugari izan du "demokraziaren aldeko" sprint-ean.

39 preso politiko aurkitzen dira Martuteneko espetxean, 9 Iruñean, 3 Gasteizen -eta ezin ahaztu Ruiz de Gauna, Iza de la Fuente eta Alberto Olalde hil honen 18an epaituak izango direla Madrilén, 32,30 eta 29 urte eskatzen dizkielarik-. 4 Burgozen, 1 Madrilén eta 39 Basaurin. 89 preso politiko ditu, egun Euskal Herriak.

Baina zerrenda ez da hor bukatzen. Azken egun hauetan egoniko detentzioak lekuko. Eibarren 5, Ordizian beste 5, Bidanian Jesus M. Zelaya Otaño 15.000 pezeta fiantzaz kaleratua izan zena, Pasai San Pedron 2, Astigarragan 1 eta Intxaurren beste 1. Eta hau idazten ari garen bitartean gehiago egongo ote diren zalantzarekin geratzen gara.

Presoen familiarrek amnistia eskatu diote CGVri, baina hauen erantzuna zera izan omen da: "Gartzetako giltza Madrilén dago, han eskatu". Itxaropen gutxi eman diete "gure" kontseilariek familiarrei.

Babes politikorik ez

Iparraldean ere bada arazo franko. Aldi honetan, eta estatu espainoleko egoera politikorekin lotua dagoela dudarik ez, errefujiatuak ditugu kinka larrian. Paueko prefetak garbi adierazi du errefujiatu paper gehiago ez duela emango. Eta Paueko prefetak frantses estatuak ezartzen duen boterea medio Ipar Euskal Herrian agintzen du. Paris eta Madrilék badakite elkar defendatzen. Eta gu hemen jarraitzen gara bien erdian.

P.I.

TERRORISMOA ZER DEN

Lege Antiterroristaren aplikapena PNV-PCE-PSOEren onepenez, indar errepresibo eta gobernuaren errepresio bitarteko guztiei bideak irekita geratzen zaizkie langileria eta Herri osoa zapaltzeko. Terrorismoaren aurka daudela diote baina:

Terrorismoa zer da? Herri bat zapalduta edukitzea ez al da terrorismoa? Langileria bizimodu urria, langabezia ez al da terrorismoa? Herri baten hizkuntza baztertua, Zentral Nuklearrak herriari bizkarra emanez egitea, herriak onartzen ez dituen indar zapaltzaile gehiago ekartzea eta guzti honen aurka borrokatzen direnak erailteza ez al da terrorismoa?

Arrasaten gertatua ez da kasualitate bat, guzti honen ondorioa baizik. Egutero bizi dugun errealitatearen ispilua. Batetik gobernu bere indar zapaltzaile eta bitarteko guztiekin herria zapaldu nahirik, eta bestetik herri zapaldua borroka bitarteko guztiekin, asanblada, manifestapen eta borroka harmatua erabiliz zapaltzaileen errepresioari fronte eginez, herriaren askatasuna lortzeko.

Askatasun borroka honetan Gobernu ez dago prest herriaren erreindikapenak emateko, baizik inoiz baino gogorrago erreprimituak dira, eta egunerokogia dugu azkeneko manifestapen, asanblada, kontrolak, etxe miaketak detentzioak, torturak, komisaldegian nahi duten denboran edukitzeak e.a...

Herriari borrokatzea beste biderik ez zaio geratzen. Borroka honen barruan Zapa, Roberto eta beste hainbat gudarik Euskadiren Askatasunagatik beren bizia Borroka aurrera jarraitzen da eta berriro ere Euskadin odol ugari ixuri beharko da.

Baina gu ezin gaitezke horrelako gertakari baten zain egon kaleratzeko, egutero errealitateari fronte ematen saiatu behar gara (Lege Antiterroristaren aurka, indar errepresibo deusezteza eta amnistia alde borrokatuz)

Amnistia Aldeko Batzordea herriaren askatasun bide honetan gogor jarraituko da, bere helburuak lortzeko. Herri osoari dei egiten diogu asanbladaren bitartez bere erabakiak hartu eta borrokatzeko.

AMNISTIAREN ALDEKO BATZORDEAK.

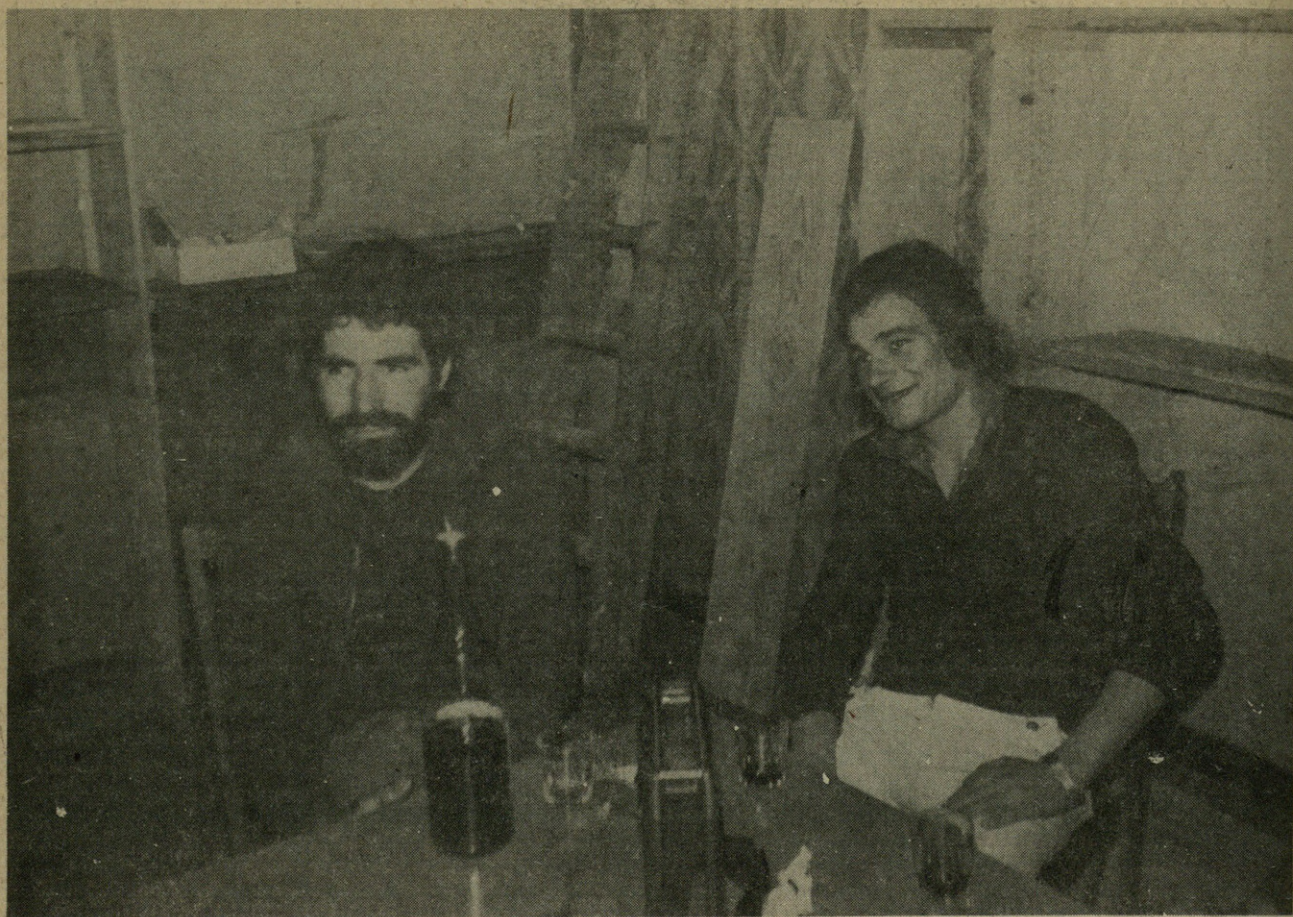
PORTUGALDIK GOIHERRIRA

Euskal Herriak, mende honen hasierako urteetatik aurrera, etorkin ugari ezagutu ahal izan du, eta kantitate handitan gainera. Hain larriak ez izan arren, eta batez ere herri txikietan bizi izan garenok, oroikarri triste asko gordetzen dugu; etorkinak guztiz baztertuak edukitzen genituen, herriak sobran izaten ziren hauei botatzeko, "belarri motxa", "Maketoa" eta tankerako izenik ere erabili ohi izan da gure herrian, miseriarengatik beren herrietatik alde eta gurera etorri beharrean aurkitu izan direnekin.

Herri batzuetan, batez ere gazteen inizatibaz, zenbait kanpaina aurrera eramane da etorkin hauk bizi diren herrietan moldatzen joateko. Zenbait lekutan fruituak jaso dituztela esan dezakete, baina gehienek ez dute horrelakorik ezagutu: Errenteria, Portugalete, Irun, etabarretan, gaur oraindik etorkinen benetako getoak ikus daitezke.

Etorkinen gai hontaz asko idatzi eta esan da gure herrian, baina benetan ba ote dakizkigu hauk bizi dituzten arazo, baztertze, etabarren ondorioak? Zer diote etorkinek beren portaera eta herri-tarren desprezioari buruz? Hauk eta beste zenbait gauzaz mintzatzeko, Gipuzkoako bailara batetan murgildu gara, Goiherri eta bere barnean dagoen herri txiki batetan, Seguran. Herri honen inguru-ek, duela lau-bost bat urtetik honera, etorkinen etorrera handi bat ezagutu dute, eta hauek berezi-ak direla esan behar, ez baitira Estatukoak, portugesak baizik.

JOSE GONZALEZ ESCALERA, ANTONIO FERREIRA LOPEZ, FERNANDO OLIVERA IVAS eta JUAN FLORES GONZALEZekin mintzatu gara, laurak Portugalgo iparraldekoak.

Guinea, Angola eta Mozambiquen soldaduska egin behar izaten genuen garaian, gazteek, ahal zutenek, alde egiten zuten.

Zerbait hobeagoaren bila

Z.A. Segurara etorri zinetela zenbait denbora da?

—Lau-bost bat urte izango da, baina beti ez gara Seguran bizi izan, lehenago Mutiloa, Idiazabal, Zerainen bizi izan ginen, baina hori bai, beti inguru hauetan mugitu gara.

Z.A. Arrazoi bereziren batengatik aukeratu al zenuten bailara hau?

—Ez, gu hemen finkatzea gauza normal bat izan zen guretzat behintzat, gure aurretik etorrita zeudenek galde-tu behar zer arrazoiengatik sartu ziren herri hauetan, dena dela uste dut arrazoi bakar bat izango zutela: hemen lana aurkitzea. Guk haien bidea jarraitzea besterik ez genuen egin.

Z.A. Eta zer arrazoiengatik irten zinetan zuen herrietatik?

Fernando:— Ni ilusioengatik, 16 urte nituen honantz etorri nintzenean, nere herrian ahuntz zaintzen ibili behar izaten nuen, nazkatu eta as-

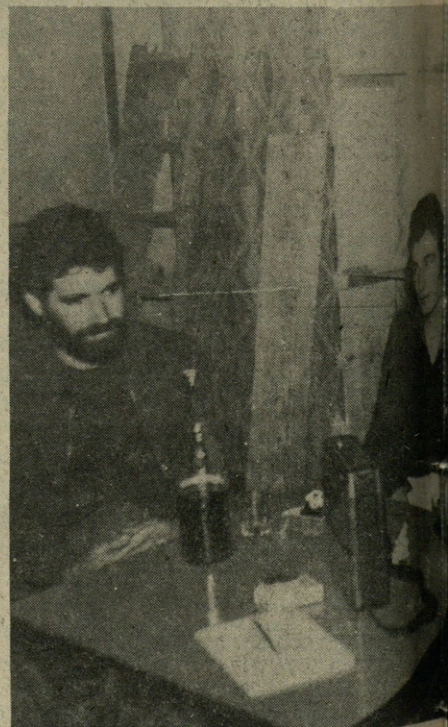
pertua nengoen. Nere anai zaharra-go bat hemen zegoen eta lana aurkitzen bazidan, berarekin etorriko nintzela adierazi nion: hau lortu bezain laster hemen agertu nintzen, eta gaur arte.

Juan:— Ni 22 urterekin irten nintzen Portugaldik, lehenengo, 2 urte Frantzian pasa nituen, ondoren berriro Portugala itzuli nintzelarik.

LANA, ALDE GUZTIETAN LANA DA, BAINAN HEMEN GEHIAGO ORDAINTZEN DUTE.

Bainan han gauzak beti bezala jarraitzen ziren, miseria handia zegoen, lanjek ez. Nere osabak Seguran zeuden eta honera etortzea erabaki nuen.

Antonio Portugalgo bere herriaz mintzatzen zaigu. Han bi lan mota besterik ez zegoen eraikuntza eta

Gaur, Frantzia adibidez, emigrantei mola jo" edukiz ez daukagu arazorik.

Guauzak han beti bezala jarraitzen dira, langilearentzat ez da ezer aldatu, honera etortzeaz ez gara damutzen.

ez dabil. Hemen, oraingoz, "carta de traba-

landa. Ni denbora luzez landan aritu nintzen. baina xentimo batzu irabaztearren. nere gurasoengandik ezkutuan. eraikuntzara joaten nintzen. honela nere neskarekin ibiltzeko denbora ere izaten nuen.

Z.A. Zer nolako lan kondizioak ze-neuzkaten zuen herrietan?

—Beno, hemen bezala. Lana alde guztietan lana da eta han ere bai. Baina diferentzia bat badago hemengoarekin. hemen gehiago ordaintzen dutela han baino. bestela ez ginen etorriko! Hau da benetako arazoa. hemen irabazi eta gasta deza-kegu. han ez bata eta beraz. ez bestea.

Z.A. Portugaldik irtetzeko arazorik eduki al zenuten?

—Lehenago. soldaduskatik aldegi-tea zela etabar. oztopo handiak ez. izugarriekin topatzen ginen. Badakizue. Guinea, Angola eta Mozambiquen soldaduska egin behar izaten genuen garaian. oso gogorra zenez. gazteak alde egin nahi izaten

zuten eta lortzen zutenak. noski klandestinitatean pasa behar izaten zuten.

Portugaldik irtetzeko. pasapor-tea emateko. baldintza bat bakarra

HEMEN AURKITU GENUEN OZTOPORIK NAGUSIENA, HIZKUNTZARENA IZAN ZEN

jartzen zuten. baina hain gogorra zenez. pixka batzu bakarrik bete-tzen zuten. Pasapor-tea. turismoa egi-teko bakarrik ematen zuten eta ho-netarako beraiei iruditzen zitza-i en kantitate batetako diru sarrerak eduki behar zenituen. bestela ez zenuen zer eginik.

Gaur egun. oztopo hauk desa-gertu dira. baina orain beste alde batzuetan topatzen gara trabekin. Adibidez. Frantzian dirudienez. ez dute emigrante gehiagorik nahi. ora-in doazenei muzin eginez dabilta; azkenaldi honetan. emigrante pasa-portearekin zihoan bat baino gehiago

atzera bota dute. Hemen, oraingoz, "carta de trabajo" edukiz gero, ez daukagu arazorik.

Z.A. Familiarik baduzue hemen, bakarrik zaudete...

Juan ezkontua dago eta normalean bere emaztea hemen egoten da, baina tenporadatxo honetan Portugalen dago. Paroan nagoenez, han behintzat nondik jana edukiko

ZUENA DENARENGATIK BURUKATU NAHI BADUZUE...

du bere familiarekin. Gabonetan bera etortzen ez bada, ni joango naitaio. Beste familiarteko batzu ere badauzkat hemen.

Antoniok berriz, bakarrik dagoela esan digu. "Lehenago anai bat zegoen hemen baina han dagoen beste anai batekin sozio egin da eta bien artean oso ongi moldatzen dira, ni hemen baino hobekiago".

Z.A. Zer lotura duzue famili eta herriartarrekin?

Han dauzkagun familiarteko eta adiskideekin komunikatzeko daukagun bitartekoa, eskutitza da, eta hau erabiltzen dugu, guk idazten deigu eta berek erantzuten digute; bestetik, oporrak pasatzera gure herrietara joaten gara. Gauzak han beti bezala jarraitzen dira, langilearentzat ez da ezer aldatu, honera etortzeaz ez gara damutzen, baina egia esan, hemen ere gauzak geroz eta gaizkiago doazela dirudi.

Z.A. Segurara etorri zinetenean, zer nolako baldintza eta oztoporrekin topatu zineten?

Juan:— Etxebizitza aldetik, adibidez, ez genuen arazo handirik izan, eta hau oso inportantea izan zen guretzat. Fernando eta Antonio jarraitzen dira. Guk aurkitu genuen oztoporik handiena, hizkuntzarena izan zen eta batez ere lantokian. Nagusiak agindu bat ematen zigen eta ez genion ulertzen, denok portugesak ginenez, inork ezin zigen lagundu. Beste maila batean, herri-tarengandik nabaritu dugun bazterketa, normala dela uste dugu, alde guztietan berdin gertatzen da.

Fernandok dioenez, bazterketa hau maila desberdinetan ematen da. Adibidez, neska batekin zaude eta portugesa zarela esaten diozun be-

zain laster, badijoa zure aldamenetik. Denok pertsonak gara, ez dakit zergatik baztertu behar gaituzten, esan digu amaitzeko samintasun handiarekin.

Z.A. Poteoan, kalean, zer nolako harremanak daukazue herrikoekin?

Ardoak hartzen eta, hemengo jendearekin ibiltzen gara eta euskaldun asko daukagu lagun bezala. Baina lehenago genion bezala, hizkuntzarena benetako oztopoa da; hizkuntza zaila da ikasteko, gustatuko litzazuke, baina honetarako egune ko 24 ordutan hori bakarrik entzun beharko genuke. "Beltz bat, bi, hiru..." horrelako hitzak badakizkete.

Z.A. Lantokietan, nola uste duzue hartzen zaituztela hemengo langileek?

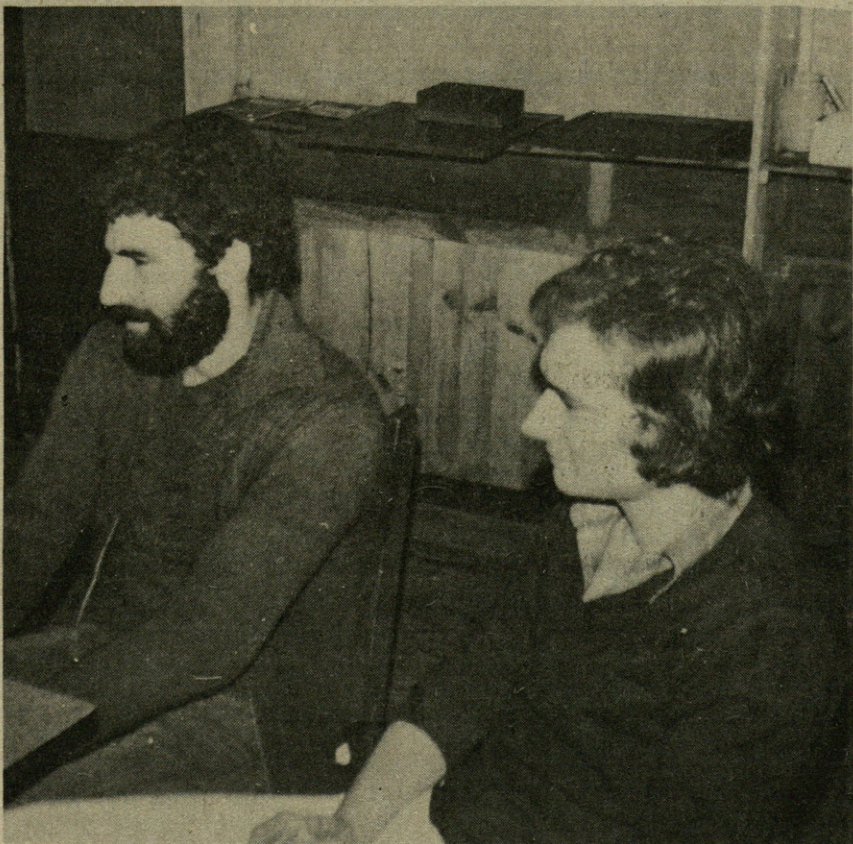
—Nazio edo herri batean bizi denak, hori lana egiteko eskubidea osoa dela uste dugu, ez dezala inork bere lanpostua hartu, gugatik ez dadila inor geratu lanik gabe. Jendeak hau honela ikustea guztiz normala da, diote Fernando eta Antoniok.

Baina Juan ez dator bat hauekin. Nik lanpostu bat badaukat, nere bizitzeko modu bat finkatu badut, gustatuko litzaidake hori mantentzea. Emigratu beharrean aurkitu ez direnek, ez dakite honek zer suposatzen duen.

Berriro, integratu ezinaren arazoa irtetzen da. Normalean, edonor kanpoko nazio batetara joaten denean, beretarrekin elkartzen da eta herrikoekin ez du apenas harremanik edukitzen, hori da pixkabat guri gertatu zaiguna. Baina beste errealitate garrantz bat ere ikusi dugu, beste kanpotiarrei guri baino kasu gehiago egiten zaiela, gu, portugesak, beste edonor baino zokortuagoak uzten gaituztela. Honen arrazoiak bilatzen jarrita, bat bakarra egon daiteke: gure aurretik egon direnen konportamendua ez dela ona izan, beraz gu beraien gaiztakeriak ordaintzen ari garela, baina hau ere ez da justiziazkoa.

Z.A. Zuek hemen horrenbeste denbora eramanez, portugesak ala euskaldunak sentitzen zarete?

Orain, gu hemen gustora bizi eta aurrera begira ere jarraitu ahal izango bagenu, hemen geldituko ginate-

Eskuinetik ezkerrera, Fernando eta Juan. Arazo nagusia, hizkuntzarena da.

ke. Bainan portugesak izaten jarraituko gara, hemen integratzen ahalaginduz, noski.

Z.A. Euskal Herriko egoera, noski ezagutzen duzue, bizitzen duzue, zer eritzi duzue hontaz?

Fernando— Gelditu, greba egin, horrelako kasutan (Arrasateko gertakizunak buruz ari da), denok parte hartu behar dugu. Berena denarengatik burukatu nahi badute...

Z.A. Lehenago soldaduskaren arazoa aipatu duzue. Juan, zuk 27 hilabetetan bizi izan zenuena kontatu iezauguzu mesedez.

Juan— Nik soldaduska Guinean egin nuen, Askatasun Nazionalaren aldeko burrukek erdiz erdi harrapatu ninduten, FRELIMO, FPLAren garaiak ziren. Herri txiki batetara destinatu gintuzten eta hemen ez ginen hain gaizki egon. Ondoren jasan behar izan genuena askoz okerragoa izan zen. Mendi batetara bidali gintuzten eta hemen hasi zen benetako kalbarioa. 20 zuri ginen eta beltzak zaintzea bidali ginduzten, lau egun oso ibiltzen gelditu gabe, jan behiak txisa egiten zuten leku berdinean askotan egin behar izaten genuen, lo kanpoan egiten...

Bestetik, han gerra zegoenez, gu here hartan ibili behar izan ginen, denaren gainetik bakoitzak bere bizia salbatzen ahalagintzen zen. Ni kontziente nintzen maiori baten maioriaren aurka ari ginela eta hori ez zegoela ongi, bainan ez genuen beste irtenbiderik. Hura oso gogorra izan zen.

Z.A. Apirilaren 25a ezagutu eta bizi al zenuten?

MUGA ILEGALKI PASATZEA, 30.000 PEZETA INGURU KONTRABATZEN DUTE KONTRABANDISTEK.

Antonio. — Bai, momentu haietan ni, beste emigrante asko bezala, han nengoen; Aste Santua zen eta jende asko oporrekin joanda han aurkitzen zen. Nik egun hori oso lasai bizi izan nuen, beste egunetako bizitza egin nuen, lana. Kristoetxean bizi nintzen, han ez zen ezer arrarorik nabarmendu. Folloia beherago zegoen, Oporto, Lisboa, alde horretan.

Esan dudana bezala, emigrante

Eskuinetik ezkerrera, Jose eta Antonio. Honek Apirilaren 25eko kolpea ezagutu zuen.

asko oporretan zeuden; egun horietan beren lantokietara joateko asmoz, mugara iritsi eta ez zuten pasatzen uzten, normala gerran bai ginen. "Zeure aberria defendatu nahi baduzu, hemen" esaten zuten soldaduek.

Z.A. Golpe haren aurrean, Iparraldean izan omen zen gaizkien hartu zuena zioten, egia al da?

Bai, hori egia da. Alderdi politikoak beheran zeuden, han ez zen apenas ezer ezagutzen, inoiz ez da horrelako gauzetarako tradizioz egon, eta momentu haietan jendeak eguneroko bizimodua egin zuen, inork ez zezala molesta.

Z.A. Emigratioarekin kontrabandea egon da beti lotua. Zer kontatu dezakezue honi buruz?

Juan— Ni Portugala joaten naizenean kontrabandista bat naiz, ez muga ilegalak pasatzen dudalako, pasaportea badut, baizik eta joaten naizenean ahal dudana gauza gehiena pasatzen dudalako. Hau normala da, ahal dugun guztiok egiten dugu.

Antonio— Beste maila batetako

kontrabandea ere badago, jendearena. Pasaportetik ematen ez zuten garaian, jendeak bizi nahi bazuten handik aldegin behar zuten eta edonolako irtenbideetara jotzen zuten. Nere aita lehenengo aldiz horrela pasatu zen, klandestinitatean. Kontrabandista batek hartu zituen Portugalen eta eraman zituen Frantziara. Egoera horretan pasatzea gogorra bazen, kontrabandistek egiten zuten zenbait arduragabekeriarekin ez ziren umiltzen. Mendian egon behar izaten zuten zenbait egun, janaririk ez zuten eramaten, euria goitik behera, arkaitz azpian lo eginez, etab...Eta honetarako bakoitzak 20.000 pezeta ordaindu behar zuen. Beste askok berriz gehiago, 25-30 mila edo gehiago.

Bainan denek ez zuten muga pasatzea lortzen. Kontrabandista bat baino gehiagok uzten zuten jendea mugaren beste aldean zeudela esan ondoren, Irunen uzten zituzten; Guardia Zibilek hartu eta Martuteneko espetxera eramaten zituzten. Han 20 egun pasa ondoren, Portugalgo mugan uzten zituzten 2000 pezetako multa ordaindu ondoren —ordaintzeko aukerak— beren herrietara edo kasurik okerrerean espetxera joaten ziren.

Bat baino gehiagok, negozio aberatsak egin ditu lan zikin eta maltzur hauekin.

Antonio jarraitzen da. Jende askok, kontrabandoan bizia jokatu du. Neri kontatu didate. Gizon batek, astean hiru bider muga pasatzen omen zuen urrearekin, hau berebilaren matrikulatan ekartzen zuelarik.

Euskaldunok ere asko dakigu gai hontaz.

Z.A. Espainolak Portugalen, nola ikusten ditu hango jendeak?

Fernando— Nola ikusiak dau-den? Kasi hangoak baino hobekiago ikusiak daude; jendeak maite ditu, eta gu hemen zer gatik baztertzen gaituzte? Lisboako komertziantarik handienak, espainolak dira, aberastuak daude portugesen kontura. Esplotatzaile batzu dira, hala eta guztiz maitatuak dira, eta gu berriz hemen...

Gure baztertzea, zokoratzea hain urruti iristen da, ez digute hemengo bankuetan negoziatzeko ere uzten. Frantzia posible da, baina hemen hori ere ez. Hori bai, lanerako gurekin kontatzen dute, astoak bezala egin behar izaten dugu, baina honetan ere diferentzia handiak egiten dituzte.

Z.A. Zer nolako diferentziak dira horik?

Antonio— Oso sentziloa da. Espainolak, gauza batzuetarako oso azkarrak dira, adibidez, ahal duten denbora gehiena lanik egin gabe egoteko. Nik egiten dudana, gogorretarikoa da, trenbideak konpontzea. Ni hasi nintzenean, hemengo batzuk ere sartu ziren, baina zer nolako lana zen ikusi zutenean, ez zuten zalantza handirik izan, pala eta pikoarekin lana egitea bajeza iruditzen zitzaizkien. Batek ordu pare bat lana egin zuen eta gehiago ez zen handik agertu. Nagusiek, horrela jokabideen aurrean, nahiago du gu bezalako jendea hartzea. Guk non edo han lana egin beharra daukagu eta egoera hontaz oso ongi aprobetxatzen dira. Baina langile espainolak oso azkarrak dira.

Fernando— Nik, esan dudana bezala, eraikuntzan lan egiten dut. Gure patroia destajista bat da, beraz gu, lana daukagunean ongi, bestela berriz izorratu egin behar. Berak ere gurekin lana egiten duenez, gu ere gogor aritu behar izaten gara. Lehenagotik oso esperientzia txarra omen dauka espainolekin, eta beste-

Gaur egun, Nafarroa, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan sakabanatzen gara.

rik ez duela hartu nahi dio.

Z.A. Goiheretik iritetzen zarete-nean, beste herri batzutan, portugesekin aurkitzen al zarete? Nola bizi dira?

—Bai, hemen portugesak alde guztietan gaude, edozein herritarra joan eta elkartzeko gara. Gaur egun Nafarroa, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan sakabanatuak gaude. Orain arte gehienbat Gipuzkoan sartuak egon bagara ere, noski hemendik kanpora ere badaude; Madril, Barcelona eta beste hiriburu batzuetan. Gaur egun emigrante portugese gehiena dagoen probintzia Nafarroa da, Iruñea eta inguruetan finkatuak daudelarik.

Besteak nola bizi diren? Gutxi gora behera gu bezala. Denok baldintza berdinak topatzen gara, denok arazo berdintsuak daukagu, denok berdin bizi gara.

Emigranteak baino gehiago nomadak direla esan dezakegu.

Z.A. Gaur oraindik jende asko iritetzen al da Portugaldik?

Antonio— Maila horretan beti bezala jarraitzen da. Nere herrian bostehun bat baserri egongo dira denetara eta hirurehun bat utsik daude; hau da, heren jabeak emigratuak daude. Alemania, Frantzia, hemen alde guztietan sakabanatuak, berdin gertatzen da herri pobre guztietan.

Han, lehenago, etorkizun bakarra zeukan lana garraioetako zen. Entrepresa partikularrak zirenez diru asko irabazten zen eta lan segurua zen, baina Apirilaren 25eko kolpearen ondoren, dena nazionalizatu zuten eta hau ere bai, honekin irtenbide hau ere bukatu zen. Entrepresak badaude, orain alemanak adibidez diru asko sartzen ari dira, entrepresa handi bat muntatu dute 3000 bat lanposturekin; baina hura hain po-

brea da...

Z.A. Zer gobernukin bizi zineten hobekiago, kolpekoarekin ala lehenagoarekin?

Juan— Nere iritziz Marcelo Caetanorekin hobekiago bizi ginen, gauzak, nahiko ondo zeramatzan, gehiago ezin zuen egin ahal zian, bota egin baitzuten.

GUK LANIK GOGORRENETARIKOAK EGIN BEHAR IZATEN DITUGU, HEMENGOEI GUSTATZEN EZ ZAIZKIENAK

Besteek, dirudienez nahiago dute ez erantzun, mututasun osoa dago.

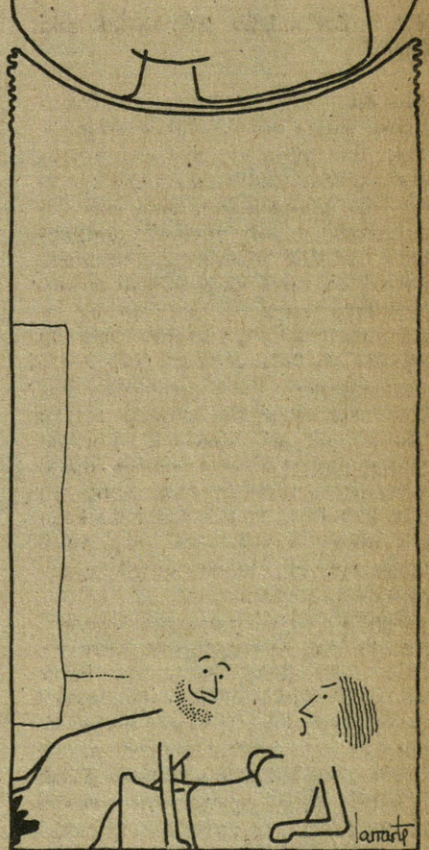
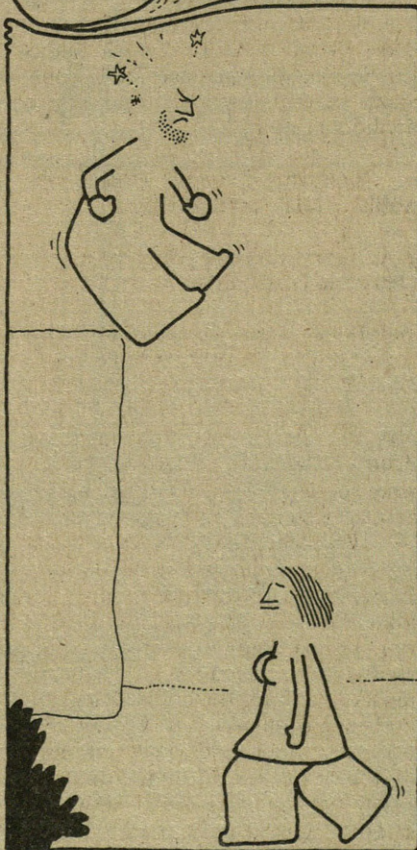
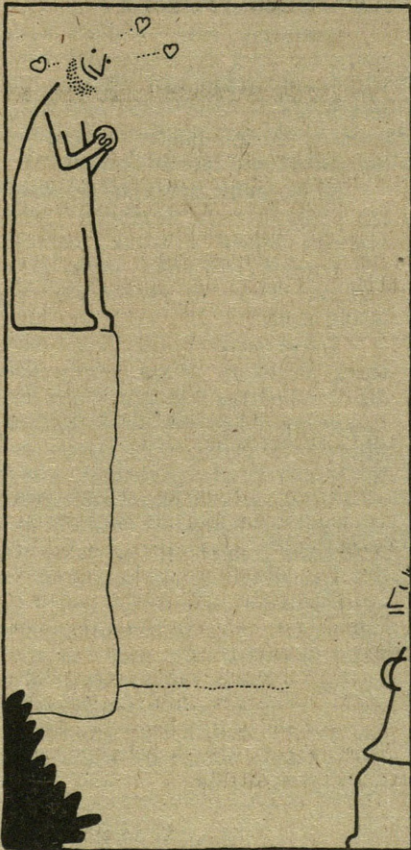
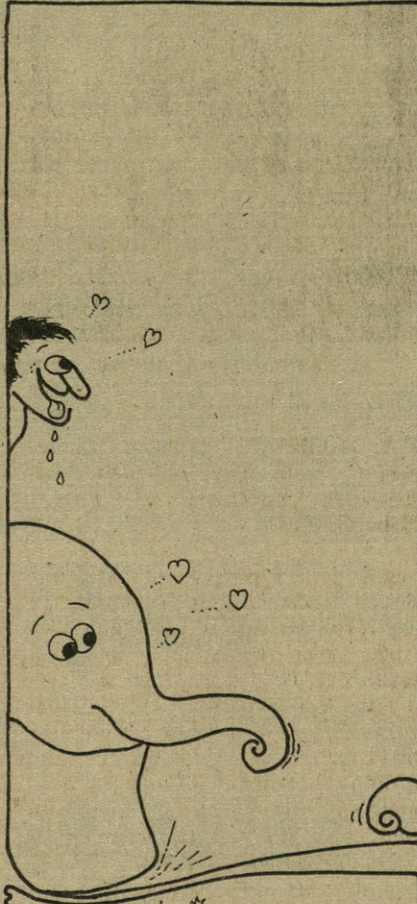
Elkarrizketa honi bukaera ematera gaoazenean, alkool edo ardoaren kontua ateratzen dute. Bakoitzak beltz bat dauka bere aurrean eta ardo honi buruzko eritzia ematen dute.

Hemengo ardoa oso txarra da, baina hori bai, hangoak baino lehenago mozkortzen zaitu. Hango ardoa askoz hobea da.

Beren lurraldeko gauza onetaz gogoratzen dira eta hauen artean pattarrak. Hau edari oso indartsua da, alkool asko du. Mahatsari ardoa kendu ondoren, zumoa ateratu ondoren, geratzen denarekin egitenomen dute.

Euskaldunon sabel eta urdaila gauza fuertetara ohituak badaude ere, goizean goiz, baraurik, agurdiante tragotxo batek bakarrik barru guztiak erre ditzake.

L. AUZMENDI

GAUZAK ARGITU NAHIZ

Aldizkari horretan etxagintzako agente ezaguna den Ignacio Iturzaetaren nota bat argitaratu zen "Ulian gezur asko" izenburuz. Gezur asko ez dakit, baina errore informatibo asko behintzat bai —nolabait esatearren— baina Iturzaeta jaunaren informazioan.

Uliako I-V poligonoak 1.160.000 m² dituela esatea erdizkako egia besterik ez da. Ulian dozenerdi poligono baitago. Egiazkoagoa da esatea Iturzaeta jauna zona honetan lan egiten duten INMOBILIARIA DE ULIA, S.A., INMOBILIARIA DEL ENSANCHE DE ATEGORRIETA, S.A., INMOBILIARIA OIENETXE, etabarren presidente dela. Informazio hau ez luke ahaztu behar Iturzaeta jaunak.

INMOBILIARIA DE ULIAk Udalari aurkeztuturiko plan partziala retxazatua izan zen udalgizonei ez zitzaielako urbanismo aldetik

gustatzen eta ez arrazoi legalengatik.

Udalak eginiko plan partzialak askoz on gehiago egiten zien goiko zonetako propietateei, Sagues, Uliako barren eta Intxaurrendoko 1.500 familiari kalte egiten zielako, beren etxebizitzak bota egingo baitziren, bolumenak goiko zonetan konzentratzeko.

Bordategi urbanizaioa

Bordategi urbanizazioari buruzko Supremoaren sententzia, gero Uliako bizilagunek demostratu duten

bezala, dokumentu inkorrektuetan oinarrituta lortu zen —superfizea faltseaturik, eskriturak esandako finkei ez zegozkienak, estatuaren patrimonioa propioa bezala jarritz, urbanizazioko berdegunea ilegalki partzelatua eta saldua—

Salketa modu honetan egin zuen: a) Zati bat egun Bordatxo baserria okupatzen duten lokairuei; hau ordenaziotik kanpo geratzen zen, linderok eskatzen zuten distantzia minimoak ez baitzituen errespetatzen eta Peredaren finkako "servidumbre de paso" bezala geratuz. b) Bigarren zatia Peredari saldu zion, beste erakiketa lizentzia bat lortu zuelarik. Bordategi urbanizazioko etxebizitzentzat berdegunea izan behar zen Honela, lurralde batez bi lizentzia lortzen zen (Bat Iturzaetarentzat, bestea Peredarentzat). c) Estatuaren propietate diren lurraldeak "acceso peatonal" bezala geratzen ziren Peredaren urbanizazioarentzat.

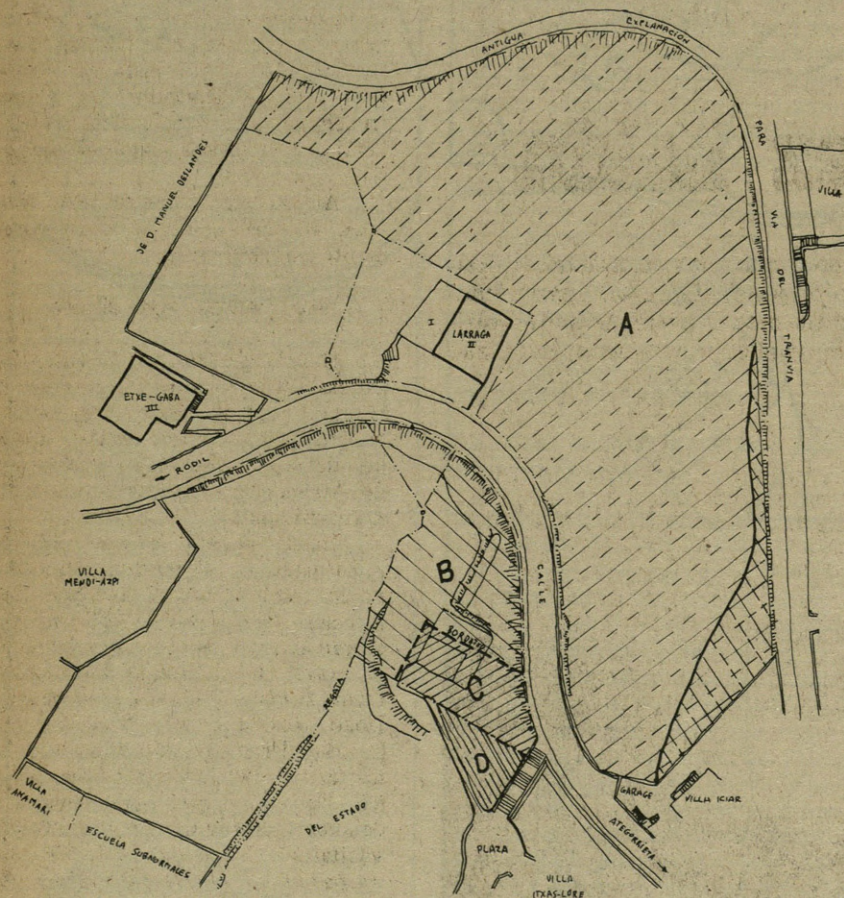
Baina Iturzaetak, bere emaztearen izenean, bolumena sobratzen zitzaiola eta, zazpigarren bloke bat erakitzeko eskaria egin zuen. Hauzoko bizilagunek, akats hau ikusiz, salatu egin zituzten, udaleko tekniko zerbitzuak konprobatu zituelarik; modu honetan Iturzaetaren obrak bigarren aldiz gerarazi ziren (lehen geratuak izan ziren lizentziarik gabe hasi zirelako). Baita eta Iturzaetak zazpigarren blokeari eta Peredak eraketa lizentziari uko egitea lortu zen.

Iturzaetak esan ez duen beste gauza bat zera da: udalarenak ziren 100 metro urbanizatu nahiean ibili zela; bizilagunek ez bazuten salatu, honekin "solar" tankera emango zion hori ez zuen terreno batzuri.

Berak nahi zituen 60 etxebizitza eraiki baziren Bordategi urbanizazioan hauen erosleak sorpresa txo batekin aurkituko ziren: etxebizitzak "fuera de ordenación" zeudela, alegia.

Toki-Ederri buruz zer esan. Honi dagokion Plana orain dela 10 urte onartua izan zen, baina boskarren zatia besterik ez dago urbanizatu eta eraikia. Iturzaetak esaten duena Istudio Xehetuak udalak eskatu zizkiola bizilagunek eginiko salaketa guztiengatik (bialeen pribatizazioa eta beste gauzak; 600 m² ko parzela bat eta karreteren zesia udalaren erregistroan sartu gabe zeudela e.a.). Urbanizazioaren hasieran, 10 urte pasa eta gero, oraindik "Propiedad particular. Prohibido el paso" adierazten zuen kartela ikusten zen. Salaketa horien bidez kentzea behartua izan zen eta egun udalarena da.

PILAR IPARRAGIRRE

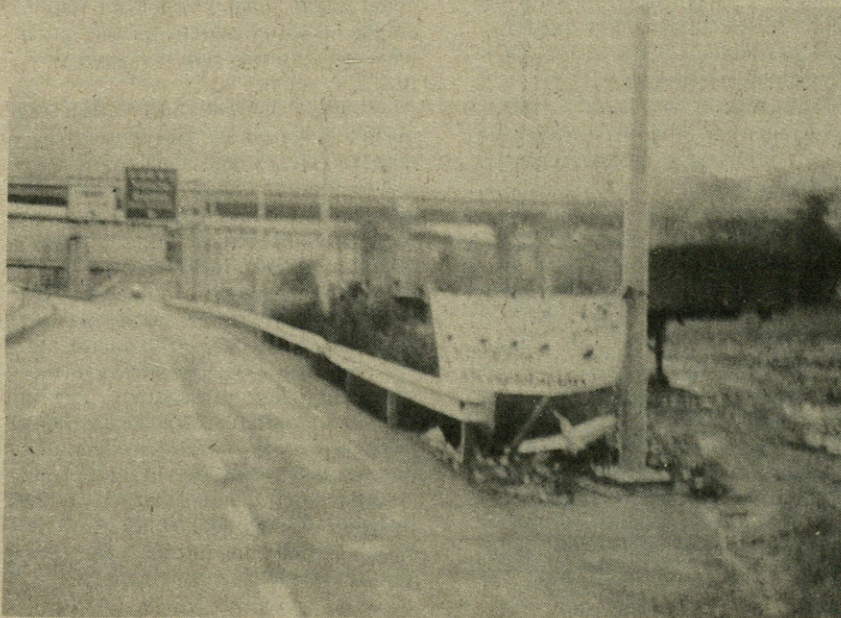

- B Peredari saldutakoa
- C Bordatxo Berni baserria
- D Estatuaren lurrak

lurrak joan eta dirurik ez heldu

"Vasco-Aragonesa" konpainia egiten ari den autopistak bizkaitar guztiok peaje ordaindu beharko duguna, Lupardo baserri hauzoaren desagertzea ekarri du eta erditik moztu beste zenbaiten bizikera; la Cadena, Orozkon, Talleres Miravalles-eko hauzoa, Buia zatiurik geldituz doaz orain.

Autopisten negozioia

Mario Gabiriak askotan aipatu duen legez autopista baten negozioa bere konstrukzioan dago. Horrexegatik gure azpiegitura osoa Europari begira duela ehun urte baino xarragoa dugu. Horrexegatik ~~desa-~~ rroilistak orain ez dute eguneroko kaminoen hobeagotzea bultzatzen. Bultzatzen dituzte, ordea, azpiegiturako obra haundiak, PETRONOR, Superportua, Autopistak ...kontuan hartu gabe beharrezkoak diren ala ez, horiek ekartzen dituzten desoreka eta ondorio gaitzak kontutan hartu gabe.

Autopistena, aldez edo moldez, askotan agiri zaigu. Malagan eta Medieraneoko turismoari begira egingdakoak, hurbilago bada, Autopista de Navarra-delakoak Iruinea eta Zaragoza batzen dituen eta guztietan planifikazio konpreto baten hauzia eskualde naturalak hausten, bizimodurik gabe jende pilo bat utziz (expropiatuak normalki) eta Galizia-ko autopistaren kasuan bezalaxe, beti, multinazionalen eta enpre-
sa haundien berberak, "Vasco-Montañesa"ko partaideak ditugu ere, eta horietan "Autopista de Navarra" legez "Dragados y Construcciones" (Unarte familiakoa) tankerako enpresak nagusiak direlarik.

Artean ere expropiatuen arazoak, Bizkaian soilik berrehun expediente erabakigabeak.

Agur etxea, agur dirua

Honela agertzen zen "Vasco-Aragonesa"ko expropiatuen propaganda batetan kasu honetan ere, lurrik gabe, eta dirurik gabe ere uzten duela-ko delako konpainiak zenbait jende, Arakadoko baserritar bat eta hiru Arrigorriagakoak.

Hauzi honen hasiera 74.eko udan daukagu. Hartan hasi ziren esamesak eta harremanak Autopista bati begira Nerbioaldean. Hilabete batzuren buruan jakin zenez, Autopista horrek sei herritako lurrak hartzen zituen: Bilbao, Arrigorriaga, Ubao, Arrankudiaga, Arakaldo eta Orozko. Urte hartako azaroan administrazioak dei bat banatu zien udalei, "ley de expropiación forzosa" delakoa martxan jartzen zen, eta baserritarrak lehenbiziko "actas de ocupación" —direlakoak firmatzen hasiak ziren. Hurrengo urteko otsailean obrak hasten ziren.

Gaur egun, Baranbioraino xoilik larogei expediente baino gehiago dago 75.eko udan hasitako hauzien ondorio. Enpresak egindako eska-

intzak farregarriak iduritzen zitzaizkielako horrela zenbait lurretan berrogei pezeta metroa eskaini baitzuten handik labur larogeita hamar eskaintzeko ea azkenik berrehun eta berrogeita hamar pezeta-metroa eskaintzeko. Lur horiengatik Administrazioako Juratuak 1.190 pezeta metroa ematea erabaki zuen. Orozko aldean Autopistak 67,41 pezeta metroa eskaintzen zuen laborantzako lur onengatik, Bilbo Haundian, Bui-an, ehun pezeta eskaintzen zuelarik. Guztiz farregarria, eta latzagoa, base-ritarrentzat duela bederatzi urte, Bilboko Udalak 390 pezeta metroa eskaintzen bazuen, gaur egun, Autopistak nahi dituen zifrak iseka eta barregura besterik ez direla pentsatzen baitute.

Expropiazioen prezioaz konturatu gaiten hona xehetasun txiker bat: Bilbao Huandiko eskualdean ematen diren indemnizazioekin, hamar metro kuadratu batengatik ez da iristen datozen Gabonetan turroi batra xume bat erosteko beste; zeren Arrigorriagako Martiartu hauzoan bi mila laurehun eta berrogeita hamabost metro kuadratu hamaseina pezetatasatu egin dira eta.

Legeak amarruak

Autopistetako zeregin guztietan "Ley de expropiación forzosa" delakoa eragiltzen da. Lege horrek dio zein lur edo eta zein ondasun okupatu behar den aireportu, trenbide, autopista...egiteko. Horretarik suertatzen diren ondorio kaltegarriak begira lege berak esaten digu indemnizazioaren balioak galdutako lur eta ondasunen balio berdinekoa behar duela izan, eta gainera ehuneko 5 bat gehiago hobekiago ordaintzeko kompensatzeko.

Hitzek hor irauten dute baina praktika komunzki bere bidetik, beste bidetik ibili ohi da. Lehenbizi, indemnizapena zifrari buruz akortu ez baitira jartzen expropiatuak eta expropiatzaileak. Azkenik Administrazioako epai-mahai batek erabaki ohi du. Bigarren Juratu horren erabakia sano atzeratua kunplitzen da, atzerapen horretan urte askotako gastu, abokatuak ordaindu beharra eta pezetaren gero eta gehiagoko baliogaltzea, eguneroko arazoa dela.

Bestetik luzapen horretan eta kalte horien kontra ordaindutako chunetik laua xoilik gehiagotzen da interesetan. Zera, estatuak, administrazioak badu horrelako prestamen bat, derriorezko eta ehuneko 4 batera, urte askotarako, afektatuen aldetik.

Beren lurrekin egin diren bidegabekeria guztiak salatu dituzte.

Zifren jokua

"Vasco-Aragonesa" Autopista —delakoaren expropiatuak, gutiz harrituta geratu ziren bertako egunkari batetan publikatutako datuak ikusita. Datu hauk Estatuak Autopistaren kontzesio adjudikaziorakoak ziren, 1973-XI-3.ean publikatuta izan zirenak. Honelaxe irakur zitekeen hitzez-hitz: "Konformatuta gure ustea", "Bilbo-Zaragozako autopista geure herrialdeko Aurrezki eta Banku entitateei adjudikatuta".

Laburtuta honelaxe irakurtzen genuen: kalkulaturiko inbertsio osoa 25.000 milioi pezetatkoa da, presupuestua zenbait milioi gehiagokoa izan daitekelarik ere Bilbo-Zambranako tramoak azaltzen dituen zailtasun topografikoak direla — eta nahiz eta hau obrak aurrera doazen neurrian konkretatu. Kontutan hartu beharrezkoa da, tramo hau koste gehienekoa izanda ere errentagarriena dela enpresaren eritziz. Goraxeago esan dugun legez 25.000 milioitan izan zen adjudikatua obra hau; honelaxe: obrak egiteko 21.000 milioi pezeta eta gero bi mila eta laurehun milioi autopista egitean inbertsioek sor ditzaketen finantziatzeko gastuetarako.

Zifra hauetatik Bilbo-Zaragoza-

ko tramoko expropiazioentzako inporte osoa mila eta seirehun milioi pezetakoa dela ondorioztatzen da Bilbo-Zambranako bitartean bere influentzia balore honen ehuneko 60 dela kontsideratzen baldin badugu Bilbao-Mirandako bitartean expropiazioen balorea mila berrehun milioi pezeta geratzen zaigu.

Guzti hau ikusita, zera itaundu behar dugu zelan ez da izan haundiagoa expropiazioen gastu guzti hauk ordaintzeko egin den presupostua?

Antza denez modu onean eta baketsuki zuzendu dira enpresarengana afektatuak "dialogo" normal bat eduki gura. Hauak esanaz egiazko errealitateaz jabetu eta enteratzea besterik ez dutela nahi. Afektatuek eskaintako beste datu zenbaitzuen artean ez litzateke bat ere harrigarria izango peajea presupuestuan azaltzen zen baino askoz haundiagoa izatea, lehenbiziko urtetan. Azkenean bere lurrekin egin diren bidegabekeria guztiak den aurrean salatu eta azaldu gura izan dituzte. Bidebatez eskatuz gobernuari, gaur egun Alberto Salazar Bizkaiko gobernadorea da bitartekaria, osotara indemnizatuak izan daitezen enpresa erresponsabilizatuz.

EUSKAL BORROKAK HAZPARNEN

Hazparnen ospatu da aspaldixka honetan prestatzen ari zen eguna, Ipar Euskal Herriko borroken eguna. Lehenik azaroaren 5ean pesta hori egitea erabaki zuten, baina Urepelen Xalbadorren oroitzapenetan bertsulari pesta bat bazela finkaturik ordurako ikusirik eta zeingehiagorik ez zedin sor, borrokan elgarrelaretze hori azaroaren 19raino gibeltea hautatu zuten. Karia hortarat, bildu dira Hazparnerat hurbil edo urrunxkotik Herrikoa Herrian bizi ahal dadin nahi duten guztiak. Nork bere lan, ikuspegi eta kezkak agertzen zizkigun idazkin, marrazki edo argazki bidez. Hazparneko ezker pareta, egun batez euskal militantismoaren erakustoki bihurtu da.

Hazparne, euskal militanten bilgune

"Herrian bizi nahi dugu" zela egunaldi horretako oihu samina ozena, ez da duda muda izpirik. Hain aspaldidanik hiltzen eta bere indar biziez husten ari den Iparraldeak, lana duela estakuru, erakutsi digu baduela aski jasanik. Hazparnerat jin gaizteak, eta milako bat iraganik ziren, hor zendela gerturik ixurtze lazgarri horri buru egiteko. Iparralde honi bizi berri baten emateko eta indarberritzeko agertu nahi zuten.

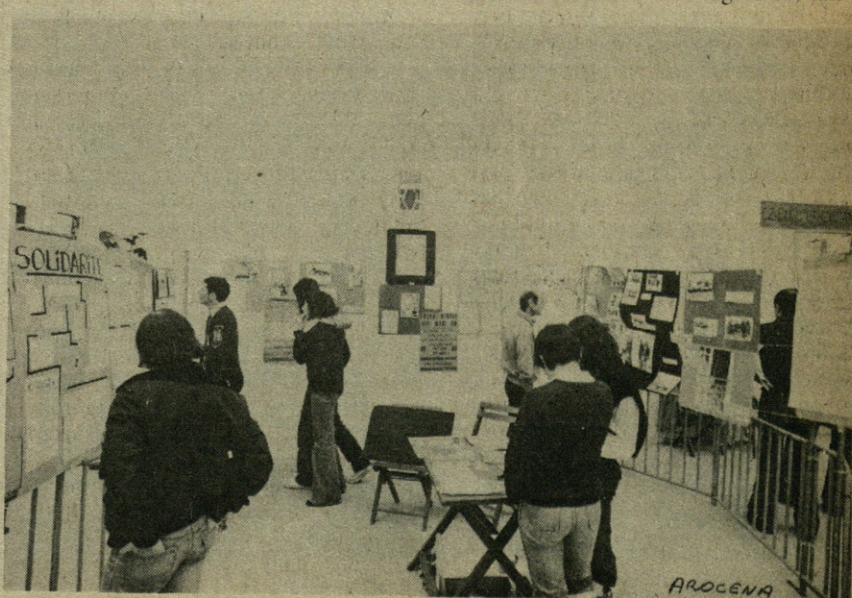
Laborariek ezker paretako xoko batetan agertzen zizkiguten gaurko hemengo laborantzaren egoera eta biharamunari buruzko ikara eta itxaropenak. Hauet, gazte apur dela lur lanean hasten ikustea zaie beldurgarriena eta etsigarriena, ordea, lehen aita batentzat seme bat bazen etxaldearen jarraile. Bertzalde, etxaldean menderatze horrekin batean aberatsak ari direla lurjabetzen dakusate, bizigailutzat lur horien beharrik ez dutelarik. Laborariek, ekonomia orokorrean beren egoeraren be-

rra jakinerazteko, zenbaki sinboliko soil hauk damazkigute: laborari bati ardi esne pinta 5,20 libera gostatzen zaiolarik, 2,30 eta 2,45 libera artean ordaindua zaio.

Bistan dena, langileak ere hor ge-

nituen eta segur ez zeukaten erakutsi eskasik. Iparraldeak gaur langile mailan jasaiten duena lazgarri gaitz baita. Bizitza nekea Frantziako ekonomiaren menpeko garelakotz, bazter gune honetan hilabete sariak ttipiñi direlako. Lantegiak hersten nonahi eta noiz-nahi, langileak kanporatuak lan eskasagatik, lan gabetuen zenbakia gehituz, egun oroz gehituz dolarik. Gainerat, lantegi aunitz ahuldurik dabilta izan itsas hegian edo herri barnean, zenbait doazkigu ere atea hersterat, La Roseaie edo INOPOL bezalaxe.

Egoera gaitza beraz langile munduarentzat eta herri guztiarentzat, "Herrian bizi" diogularik, lan-

Sektore asko —arrantzaleak, laborariak, emakumeak...— Hazparnen.

gabezia haziz bait doakigu. Eta itxaropen bideak doi!

Bakan agertzen zaizkigunak ere hor genituen Hazparnen: arrantzaleak. Hauek ere ez dute bihotz alai izateko ziorik! Arrantzaleen zenbakia apurtuz doa urtero, 1978.ean Iparraldeko arrantzaleak 500 baino gutxiago dira. Bertzalde, horien erdi-adina zahartuz doa, gazterik ez zaielakotz sartzen.

Ekologiaz eta nuklearraz ardurarenak direnek ere "stand" bat muntatu zuten. Orotan indar handia hartzen ari den mugimendu hori agertzen zaigu gaur Ipar Euskal Herrirat. Bizitzaren kalitateaz axola direnak plazaratzen ari zaizkigu, lema berriak dakartela; bainan oraingoan gehienak itsas bazterrean daude.

Kultura mailan, betiko euskararen arazoa, gero eta saminagoa. Frantses eskoletako erakasleak axolatzaren hasiak dira (ogendun daukate-lakotz ote beren burua, ehaile lehenak izanik?). Ikasleek salatu nahi lukete, eibatekin adibidez, irakaskuntzaren frantseskeria, betiko kultura zapalketak, eta bertze... Zoritzarrez sail honetan militantismoak badu lan bere salakuntzen hezuramaitzen.

Bizitzaren jarraitzen den Euskal Herria hor genuen, alde batetik antzerkilari eta dantzariekin, eta bertzalde, margolari, eskultore eta bertze antzerkilariekin... Nola ez erran botx botxa Iparraldean ere sail hauetan indartuz goazela!

Parte hartzaileetan ez ditugu aiantzi behar ere emazteak. Iparraldean badira han hemen emazte multzo zenbait bere askapenari buruz lanean ari direnak, bide ezezagunak arrailduz doazenak.

Hor ikusi ez ditugunak eta zer-

gatik jakin gabe dira homosexualak eta belar jaleak.

Elgarretaratzeko bide berri bat

Orok dakite, Iparralde honetan, militantismoa oraino haurtzaroan dagoela, militanteen zenbakia ez baita handi eta tira-biraka ari direlakotz usu multzo edo presunak. Multzo eta presunen arteko zoingehiagoka antzu hori, kritikagarri ala ongarri, hor daukagu. Hazparnen, eskuin edo ezker lanean ari diren gehienak bildu dira, batzuek bertzeen berri jakin ahal izan dute, bakoitzak arauz ez zuelarik bere nortasunetik sobera galtzen. Apur garelarik, gure indar xuxenaren jakiteko, aste dut honelako biltzarrak on baino hobe gehiago dakarkeela.

Bertzalde, hemengo militantismoa Xan-ek hazi du urte erdi batez. Hori diot, Xan preso zegoelarik ekintza anitz muntatu behar izan baitzen, haren eskapenari buruz, eta lan horien bidez ederki zen militantismoa. Zorionki, gaur Xan askaturik dabil (noiz arte?) eta gutarteaz zegoen Hazparnen. Geroztik, militantismoak zirudien erdi galdurik, ez jakin nondik lot. Arauz, Hazparne izango zaigu lagungarri arra-abiartzeko.

Azkenik, garrantzizko ere daku-sagu Hazparneko elgarretaratzean atzeman bide berria atsegingarria gerorako: nahasirik zauden hor militanten gai latz eta idorrek, dantza, kanta, xixtuekin... eta behar beharrezko ostatuarekin! Pesta giroa, alaitasuna ez dira dirudien elgar-bide txarrak!

XINABERRI

hiztegia

Ahuntz: Cabra
 Algara: Carcajada
 Amarru: Trampa
 Antzu: Estéril
 Arbaso: Antepasado
 Arreta: Esmero
 Barau: Ayuno
 Bigun(du): Ablandar(—ado)
 Biluzi: Desnudo
 Buru(tu): Acabar(—ado)
 Damu(tu): Arrepentirse(—ido)
 Doi: Justo
 Dukerri: Ducado
 Eralgi: Gastar(—ado)
 Esames: Chisme
 Esanera(tu): Obedecer(ido)
 Ezkutu: Izkutu, Oculto
 Ezpain: Labio
 Garagar: Cebada
 Gibel: Atras
 Goren: Alto
 Hankuts: Descalzo
 Hegi: Orilla
 Hodi: Tubo
 Huts: Fallo
 Igarr(i): Adivinar(—ado)
 Isurketa: Derrame
 Izpi: Brizna
 Karatxo: Verruga
 Kinka: Coyuntura
 Kirio: Nervio
 Koka(tu): Posarse(—ado)
 Koskor: Pedazo
 Kulunka: Balanceo
 Laudorio: Alabanza
 Lerden: Esbelto
 Lirain: Lindo
 Luzaro: Largamente
 Mia(tu): Registrar(—ado)
 Mizto: Aguijón
 Nabarmen(du): Sobresalir(—ido)
 Nora(tu): Orientar(—ado)
 Ogendun: Culpable
 Onespen: Aprobación
 Oroitzapen: Recuerdo
 Ozen: Sonoro
 Patrika: Faltriquera
 Pinta: Neurri bat
 Poliki: Despacio
 Samin: Amargo
 Soil: Sencillo
 Txiker: Txiki
 Ukigarri: Palpable
 Urdail: Estómago
 Usu: Frecuentemente
 Xahu(tu): Malgastar(—ado)
 Xede: Aspiración
 Zimentarri: Piedra fundamental
 Zintzur: Gáznate
 Zio: Causa
 Zorrotz: Agudo

Nahasirik militanten gai latzak eta pesta giroa.

DESKONFORMITATEA

Nonahi entzun eta irakurtzen da batasunaren falta dela abertzaleen akats nagusia. Eta posible da horrela izatea. Seguru dakiguna da guztiok batera jokatu bagenu, hainbat problema soluzionaturik egongo litzatekeela ja Euskadin; eta hainbat errebindikazio ere lorturik. Eta ez dela posible izan guztiok batera jokatzeko.

Baina batasunaren izena edozertarako erabiltzeak batasunari ez dio mesederik egiten; eta guttiago Euskadiri. Inportantzia guttiko gauzetan ez da zertan batasunean jokatu. Batasunean jokatzeko eskatu ere ez da egin behar. Eta arazo inportanteen aurrean aski da funtsean batera jokatzeko. Formetan batasunik egon ez arren, funtsean dagoenean, ez dago batasunaren falta aireatzerik; ez bait da egia.

Oraingoan Espainiako konstituzioa da Euskadi urduri jarri duena. Askok formetan ere batasuna egotea nahi du abertzale guztion artean, batasuna egoteko derriorrezko gauza horixe balitz legez. Eta batasuna funtsean lortze ere triunfo haundi bat da gaur egun Euskadirentzat, aspalditik ja ez bait da eman horrelako gauzarik gure artean.

Nere ustez, Espainiako konstituzio horri buruz egin behar litzatekeen lehenengo galdera hau da: "Euskaldunok onartzen dugu ala ez, Espainiako konstituzio hau?".

Galdera honi ezker abertzale osoak erantzun garbia eman dio: "Euskaldunok ez dugu onartzen Espainiako konstituzio hau". Galdera hau pixkatxo bat bakarrik aldatuko bagenu, akaso ezker abertzale osoak ez luke erantzun berdina. Adibidez; galdera honela egingo bagenu: "Euskaldunok onartzen dugu ala ez Espainiako Konstituzioa?". Ezker abertzale osoaren erantzuna ez litzateke

izango "ezetza" orain bezala; zeren batek baino gehiagok esango luke: "Ni ez nago ados Espainiako edozein konstituzio-ri ezetza emateaz".

Espainiako parlamentura konstituzioa egitera joan direnek ezin diote ezetzik eman Espainiako edozein konstituzioari. Bestela, zertara joan dira Madrilgo parlamentura? Denbora emanaz dirua irabaztera?

Baina lehendabiziko moduan galdera eginik ere; hau da "Euskaldunok onartzen dugu ala ez Espainiako Konstituzio hau?", ez dakigu oraindik abertzale guztiok erantzun berdina emango diogun ala ez. Badakigu ezker abertzale osoak ez duela onartzen; baina oraino ez dakigu zer erantzun duen eskuin abertzaleak.

Jakin, badakigu onartu nahi duela Espainiako konstituzio hau ere. Euskadiko eskuin abertzaleak lortu nahi izan du Madrilgo parlamentuan Euskadiren aurrean gaizki geratu gabe onartzeko moduko konstituzio espainol bat; baina Espainiako alderdi maioritarien, (eta minoritarien), ez diote permititu. Orain zer egin? Ezker abertzalearekin bat eginik ez onartu konstituzioa ala orain arteko lagunek egin dioten desprezioaz ahaztuz baietza eman?

Eskuin abertzaleak Espainiako konstituzio honi baietza ez ematea erabakiko balu, abertzaleen batasuna lorturik legoke. Nahiz eta gero talde bakoitzak forma diferenteaz agertu bere deskonformitatea. Batasunaren neurria deskonformitatean dago; eta ez deskonformitatea agertzeko forman.

Deskonformitatea abstentzioaren bidez agertzea edo ezetzaren bidez edo boto zuriaren bidez, anekdotak dira, funtsean deskonformitatea agertzean datza. Beste guztia anekdota da, edo anekdota izatea lortu behar genuke.

JULEN KALZADA

ZIENTZIA SOZIALEN
EUSKAL ALDIZKARI

(Bi hilabetetik behin plazaratuko da)

Zuzendari: Antton Ibarguren, jurista.

Idazkari: Karmelo Arroia, soziologoa.

Zenbaki honen gai nagusiak:

Andolin Eguzkitza: "EUSKARAREN IDEOLOGIAK" DELAKO SAIOAZ KRITIKOKI.

KLaudio: 68KO MAIATZAREN INGURU DIBAGATZEN.

Joxe Martin Apalategi: HAUTESKUNDE LEGISLATIBOAK IV. ETA V. ERREPUBLIKA FRANTSESEKONSTITUZIOEN PEAN.

LABen KONGRESUAREN INGURUAN

Mario Onaindia: TXABI ETXEBARRIETA, IN MEMORIAM.

Salneurria: Ale bakoitza: 150 pta.

Urteko harpidetza (sei ale): 750 pta.

Zabaltzaile: J.F. Jaka (Bilintx liburudenda). Fermín Calbetón, 30

Donostia. Tel: (943)41-09-30

AUTOKRITIKA BEHAR

AUTOKRITIKAZ hain urriak gauden, eta elkar laudorioz hain
sobra gauden herri honetan (eta hori maila guztietan: politika, kul-
tura...) pozik irakurtzen ditut kritika eginaz ateratzen dituzten noz-
behinkako agerpenak.

Azkenaldi honetan hiru azalpen irakurtzeko aukera izan dut: POTT aldizkariaren hirugarren zenbakiko lehen artikulua "KATATXOAK"; oh Euzkadi aldizkari berriaren editorial antzekoa; eta Zeruko Argia honen 807 zenbakiko Muxikiña gazte taldearen "Euskal Kultura, non?"

Hiru lantxo hauetako zati batzu jaso nahi nituzke hemen adibi-
de gisa:

POTT, "Kazetatxoak":

“Politika subnormalitatearen formatzat hartzen dugunez gero, boikota egiten digute herri hone-tako iraultzaileek (eta dakikezue-nez, herri honetan ia denak dira iraultzaile). Telefono Monzonen kantak ez zaizkigu zipitzik ere gus-

tatzen...

Donostiako azokatik pasa ginen lehengo batean, ea zenbat euskal liburu berri argitaratu ziren edo ikus-tera, eta jexux marria eta joxe, hura zen burrunba, hura zen aukera. Eus-kara etxean telebisioa ikusiz, ikaste-ko metodoak, euskara ankar gora lantzeko gramatikak, alfabetzeko eta

karatxoak sendatzeko belar sintaktiko eta perifrastikoak, Euskadiko lehen gerraren heroitasunaren berri, Euskadiko bigarren hirugarren eta laugarren gerraren hamaika bataillen fotoak, Euskadiko historia iraultzailearen dozenaldi historia, eta abar. Kezka batekin irten ginen halere: non arraio zeuden beste liburuak, euskaraz izkribitutakoak bereziki? Baserritarrak ere gaztelera ikasi dutenik hemen ez da giro, laster Txirritaren bertsioak itzuliko dizkigute ("gran poeta vasco que luchó y murió por el queso y los fueros" izenpean, noski), eta jakina, horrela ez du merezi jostatzeak ere (jokatu esaten dena, aspaldi ez dugu ezer-tan jokatzeko)...

IIORDAGO editorialak ere aurkitu du zer argitara. Klasikoak, noski gure klasiko beldurgarriak. Hemen datozkigu sermoiak, manual devozionezkoak...Zer da hau ordea?

zirrikitutan

EUSKAL KULTURA, NON ?

"Bertzeak orok izan dira
bera goien gradora
orai hura iganen da
bertze ororen gainera"

Maiz entzen alai izan duen, ikas-
tela kizurterren hazkundera eta, eus-
kai kultura behar duen mailara
erazten zugu! (Al. Elvarep). Izan ere,
zenbaitetik ikarapenez erarritakoa
no sartua dauka hiri dinorren. Agian
lojizkako fenomenoa dutea, baina
niri, ikaslela baretuta, ikasle
guzurak, ikasleak, ikasleak, anaiak,
hai, baina hau nirekin eago nabaratu
da. Euskarari, ikasletoaren badago
euskarai kulturari utzi behinik belan
ezgingo dutea, baina ez zenbaitetik
adierazi duen eago elurorren, ikasle
eago eraguta hestetik eago euskarai
kulturari, zenbaitetik arduratzen duen
jendek ezin dabilen buru-belarri
ikasteko, baina eago euskarai kulturari
utzi eutsi, bostetik, ez euskarai. Be-
ste daiteke intererari eta bide batetik
sartu litzateke honako hau: ikasle-
toaren euskarai kulturari eustearien da-
bilan jendek, belarrialdetik sartu, belar-
rialdetik etorri gero eta utziago

Nire ikastolako kultur taldea
35 lagun

1 mailakoak 20 lagun
2 mailakoak 11 lagun
1 mailakoak 4 lagun
Ohiarra jakina, 3. mailako
genda hasera batetik dabil euskal
kultur taldean lanari ekinaz.

Estadistika hauetaz kontinua atera nola ibankigun gure kultura. Haregu ikuslariak murgiltzen dituen giro lanahargarriaren eardu bat besterik ez da. Noski, jendeak, taldeak honek eratuakotik ekitzen ermandako erantzuna hobe da aipatu ere ez egitea, gure lanari alferrikako indur samina eragotzi bain, hori zateke.

Imakelaren batekin solasean esan: oba digunez, euskal kontzientzia behin ikasketa nagusiak hasierako sarreren aurrean da. Gaurte onagarririk ez dago iritzirik horri, baina onagarririk ez dago erabat egia denik. Hau da, beste gaizta guztietatik hain helduak bagara, nirekiko, euskaraz kulturaz apur bat arduratzea ez da beste munduko nekeak, norberaren posibilitateak ezin arabera bada ere.

Ikastolatan iri ugari, lan gutxi

Eta hau dena zenbait harrig-
tri audituko hazia ere, hortxe da-
go. Bestetik, fenomeno honen dakar-
tzen ondorioak, eskualde kulturean
krisiaren osagai dira. Liburugileak
noibait ekarrien artean mutur-joka
omen eabiltza, lan bat prestatutik
dukan edozein idazleren atzetik.

Ez al luke digonenchko, gazte izanik ere, eskal ikastolen mugimendua literaturan bideren fruituren bat eman beharko? Jabe gaitzen, gaur egungo idazleetatik gehienak, euskaraz eskola urteak ditrela.

Literatuaz dihardugunez, arteki gakizkian alor honetako ikasleok ukan dituen arakastei, eta horien er duf orain arteko malko eta nigarrek itotzeko eragin argibide gisa balizik.

jende literaturazaleak osatutako talde bat gurea esan beharko nuke. Izan ere, gure lana, ingurugren barnean ahalik eta isileu daramagu, baina beti ere, gure lankide izan nahiko huke- en edozeinek in harremanetan jarze- ko nroste.

Besterik, jakin dakigu, probintziako ikastola ugarietan, hasiak direla ikasleen artean literatura lanak bultzatzen; oraingor ez da fruitu ugariarik sortu, baina lekuko gisa, aipa dezagun Egoibariko ikastolako haurrik, gazte-gaztetan, diela pare bat urte GERO argitaletxearekin argitaratutako liburua.

Eta gainera zeuden bezala...Egunkari-
etan "maisu zaharrak herritartzeko
asmoz" egiten direla argitalpenak ira-
kurri dugu. Mina ere jarri zaigu kos-
korretan hainbeste algara. Baina esan
egia, ba al dago inor horrelakorik si-
nisten duenik? ... hau al da gaurko
euskaldunen dinamika kulturala?
Eta beldurgarria zera da, HORDA-
GOK ezinbestean argitaratzen dituela
klasikoak besterik ez dagokeelako,
eta ez bere kapritxo. Euskal Herriko
intelektual ofizialek badute nahiko
lan euskal kulturaren globoa puz-
ten...

ITZULPENAK, hor dago kakoa.
Jatorriz euskaldunak diren testorik
ez badago (kalitate minimoa dute-
nak, noski) zergatik ez dira itzul-
tzen beste hizkuntzetatik zergatik
ene maiteok?

IRLANDATIK jaso dugu berria,
panikoa hedatu dela Ulsterreko az-
ken gertaeraz, arazoaren euskaldun-
keta bat jazoko delakoan..."

"Oh, Euzkadi":

"Norbaitek agian, ea zergatik
esperientzia marjinaletan ihardun
beharrean ez ditugun esistitzen dire-
nak indartzen esan dezake.

Zergatik?

Alde batetik esaten dugu Moni-
karen telefonoa kapikua dela pentsa-
tuz, atzeko partean Kaja de Aho-
rrosen anunziorik gabe paperik
argitaratzea posible ote den ikuste-
arren. Kuriosidade zientifikoa, be-
raz.

Bestetik idazle berrientzat pla-
taforma bat lortzeko, zeren gauzak
diren bezala edo ikusten ditugun
bezala esateko, oraindainoko apar-
toek ez baitute horrelakorik lortu,
betiko izenak betirakotzen dira be-
tiko roiloetan...Euskal letren sozio-
lojian irakurle idazle banaketa eta
profesional amateur zatiketa dato be-
rriak dira. Ez goaz gu dato hoiek
baloratzea, beren positibotasuna za-
lantzan jartzera beraz, baina konsta-
tatu beharrean gara definitzen duen
sistema berria ez dela egokiena izen
berriak promozionatzeko. Saldu, izen-
ak saltzen du, profesionalizatzek
lan postu bat defenditu beharra da-
karki, eta gure aurreautonomia hone-
tan nahi duten, montatzen ari diren
euskal kultura ofizial homologatu-
ak izenak behar ditu, listo ofizial
eta pentsalari kontsagratuak, ez gaz-
te txoro printzipianterik...

* Horregatik "Oh Euzkadi"...

Guri berriz azkeneko parte
honetan katxondeo gehiegixko ere ez
ote dabilen iruditzen zaigu. Katxon-
deoa seriotasun ausentzia bezala kon-
sideratuz noski. Sentidu horretan

hemen dagoena katxondeo hutsa bai-
ta. Exemploak ez zaizkigu falta egu-
neroko bizitze politiko kulturalen.
Muestra bezala hor dago Kultur Kon-
tseiluak lehendabiziko ekintza
ofiziala bezala eskaini zigan botijo
erakusketa. Zer esanik ez Txiki Be-
negas Zorongo boy prestatzen ari den
polizia aurreautonomo txapel kon-
kursoari buruz...

"Oh Euzkadi" ez da herriaren al-
dizkaria eta ez dugu uste inoiz ere
izango denik. Gauzak diren bezala
azaltzea hobe, zertarako engainatu.
Gure lana ez dugu herriari kredito
pertsonalak eskatzera bultzatzeko
bezain inportantea ikusten...

Nola nahi ere EGINekoa oso
ona, jendeak dirua ematen duela he-
rriak hitza eta boza izan dezan eta
guk Logroñesek zer egin zuen jakin
dezagun. Hasik dirua sartzen duela
hitza eta boza berak izateko. Eiak
dirua sartzen duela Hasik ez hitzik
eta ez bozik ez dezan izan. Laister
amerikanoak rusoak arabeak eta
aze martxa. Gu benetan ez gara ka-
pazitatirik ikusten.

Zuek ez zarete ezertara iritxi-
ko esaten digu Txillardegi edo
San Martinek edo Mujikak edo In-
txaustik edo edonorrek.

Eta arrazoin dute, ez gara iri-
txiko".

Muxikiña: "Euskal Kultura, non?:"

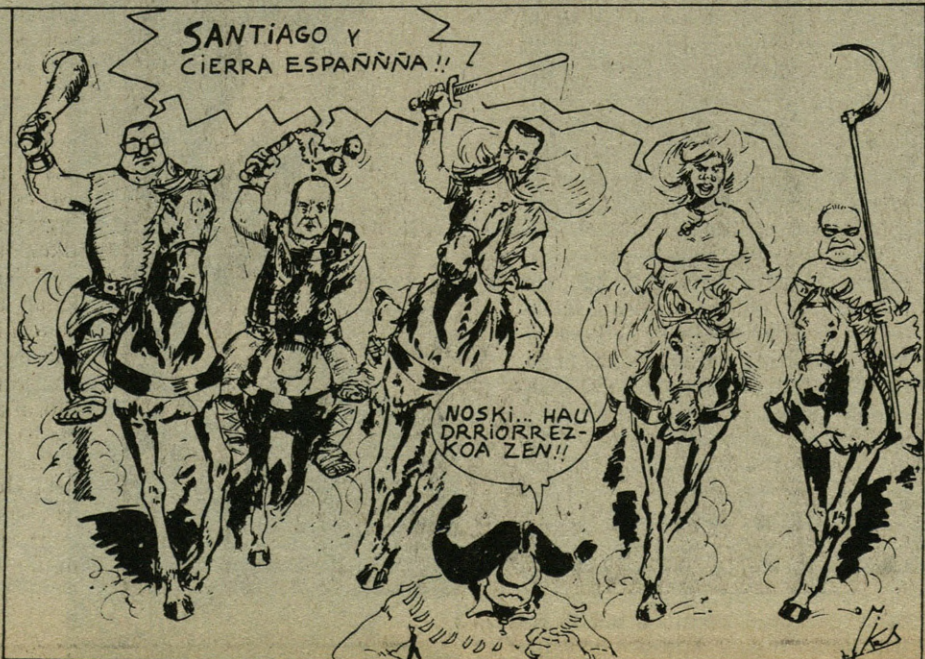
"Nire ikastolako kultur taldea
35 lagunek osatzen dute. Hauetatik
hirugarren mailakoak 20 lagun dira,
bigarren mailakoak 11 eta lehen maila-
koak 4. Jakina, hirugarren maila-
ko jendea hasiera batetik dabil eus-
kal kultur taldean lanari ekinaz.
Estadistika hauetatik kontuak atera
nola doakigun gure kultura. Hau
gure ikastolak murgiltzen dituen giro
tamalgarriaren eredu bat besterik
ez da. Noski jendeak taldeak hon-
ek eratutako ekintzei emandako
erantzuna hobe da aipatu ere ez
egitea, gure lanari alferrikako indar
samina eranstea bait litzateke..."

Geroxeago galdera hau egiten
du Muxikiña gazte taldeak: Ez al
luke dagoeneko, gazte izanik ere, eus-
kal ikastolen mogimenduak literatu-
ran behintzat fruituren bat eman be-
harko? Jabe gaitzen gaur egungo
idazleetatik gehienak euskaraz
eskolatu gabeak direla..."

Bai, horrelako gauzak eta gehia-
go ere esan behar ditugu, izan ere gu-
re euskal gizarteak ez baitago batere
ondo, mila gauza gertatzen baitira
ez zaizkigunak gustatzen eta pasatzen
uzten ditugu. Zenbat eta zenbat
diska txar ez da argitaratu azken ur-
teotan inork erreparatu txikiarik jarri
gabe! zenbat eta zenbat jaialdi es-
kax (bai bertso, bai kanta, bai antzer-
ki eta abar) ez dugu ikusi txaloak
besterik eskaini gabe! zenbat eta zen-
bat liburu ez dugu aguantatu! eta
politika munduan zenbat gertaera ez
dugu uzten pasatzen batere autokri-
tikarik gabe, batere azterketarik ga-
be! Oraindik ere jarrera pertsonalen
munduan mugitzen gara, azterketa eta
kritika serioen mundura iritsi gabe,
eta honela ez daukagu aurrera egite-
rik. Honela, gauden mundu primario
eta kaotiko honetan jarraituko gara,
iluntasunean, argiaren zirrikituak
nondik datozen aurkitu gabe.

IÑAKI ZUBIZARRETA

erdi-putz

JOXEPA, MAITE HAUNAT

“Amorioa hutsa baita askatasunean
hutsa askatasuna baita amorioan,
amorioa askatasuna baita hutsean”.

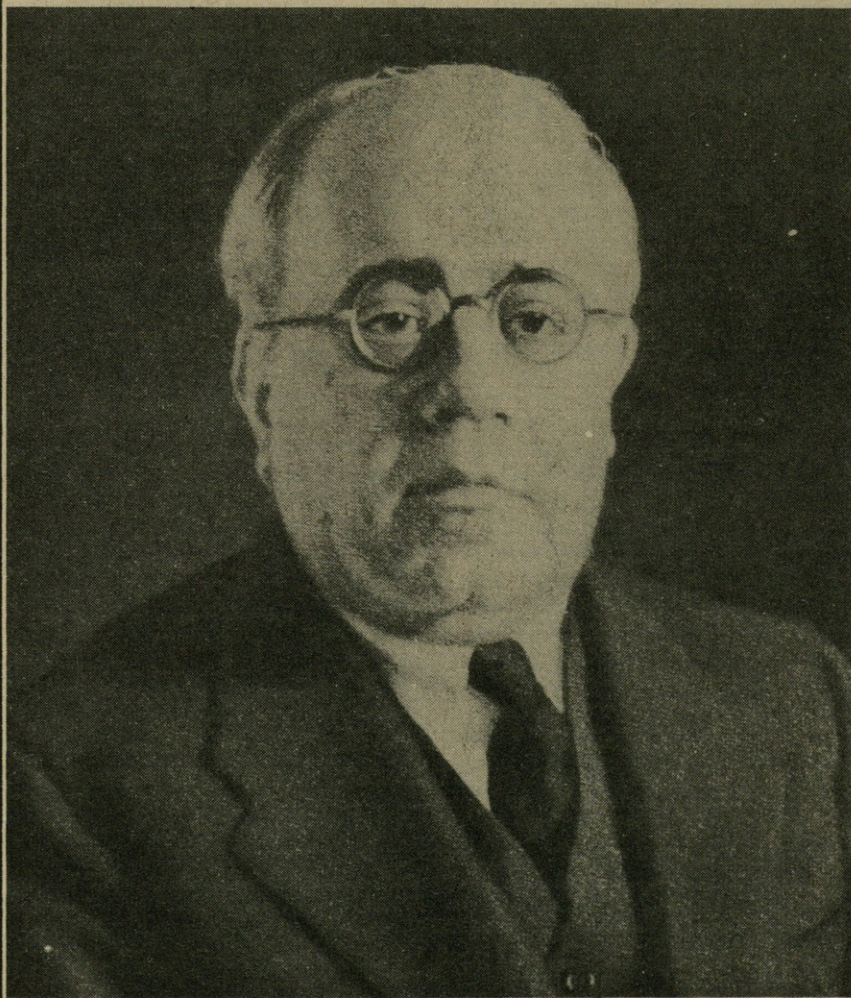
Errekaldeko Joxe Marik

“Maite haunat, txikia”, esaten ditene enee etxe azpiko diskoteka horretan. Eta nire lohaleak ez ditun hire amets maitagarriak bihurtzen, txikiegia haiz nire ametsen pantaila zabalean. Ez zekinat, baina hik ba daukan, bai, sentimendua, sentimendu ttipia izan ere, eta horregatik maite haunat. Ene amarengandik jaso ninan ttipitasunarenganako maitasuna eta ttipi oro haundi bihurtzen dun fikzioan. Etxe azpiko diskotekan emagalduek kantari, bizilagunen jentilaje amorratua esnerazten dutenean, hi ere kantari

ari haiz heure etxeko maindiretan, Joxe Antonioren baserriko zerri pottoko larrosatuarekin; “ai, ene lohaleak!” deihadarka jalgiten ditun etxeko andreak, kamixioa bistan eta biraoak boteaz. Baina Xuberoan ez dun hori gertatzen. Xuberoan ezagutu haindudan, belarretan (Indiako behi gosetiak ginelakoan?); bikaina zegonan belarra bokadiloan, ametsak bokadiloetan bilduz ikusten naun heure maindireen azpian, Joxepa; gogorra hunan gure arbasoen bizitza; ez zinatzen amorioaren berririk jasotzen “Egin” en bidez, eta pikondoaren azpian lo egitea ere gogorra izanen hunan... Zerri eta azeri-

ek bakarrik larru jotzen dinatetik piko kondo azpitan. Gu ez gaitun zerriak eta gainera gure etxean gutxitan jaten dizkinagu pikoak. Ez gaitun igalgiei emanak, igalgiek badakin nola bere haziaren barruan dadukaten; Xuberoan igaliak behi eta zerri urriek jaten dizkinate, lojikaz, noski, lojika hunan Rousseuren amorioa, maitemina akabatu zinan Rousseau, munduko filosofia naturalista, “Izadilari”aren egile amén Jesús. Amorioa filosofia dun eta kitto. Apaizen filosofia ere amorioa dun, baina bai eta zera ere, gizonek ere elkar maite behar ahal dinagu?... nola? Ez natxion prest! Nire aitak ez din hauzoko parrokoa maite, ama maite din eta nik hi maite haunat, Joxepa. Gaur erromantiko natxion, badakin nola ko antisorgailuek izaten diren ene une hauk. Atzo ikusi haindudan farola erdi-tzalien artean eta samindu nindunan. Berdin dun, zeren eta amorioa ez baita kale-kaleko hipotesi hutsa besterik (Fray Batolomé Santa Teresa), denak apaiz eta monja sartu behar gaitun eta ez dun gizakumerik egonen, “gora Euskadi kristautua” oihu egin ditene etxe azpiko emagalduek eta ni hirekin natxion auskalo non! Burua berotzen ari zaidan habarrots honekin, mintza egidan, Joxepa! Xuberoako behiek bultza nauten hiregana, joango ahal gaitun Xuberoara, astoekin arrantza egitera, lurra iraultzera? Iraultza, iraultza dun etorkizuna, ostegunean mitina zeukanagu Anttonen ikuiluan, que demasié esaten ditene astoek larrua jotzen eta guk kandelak piztutzen dizkinagu jaiotza erromantikoa ospatzeko.

Txikia! nola dun izena?, ez zekinat, ahantzi zaidan, apaiz sartuko naun hiregatik, ikuiluan, zai zeuzkanat, ez ahal hator, hator Joxepa, maitea, filosofia ezagutuko dinagu, filosofia bizitza dun. Gora Homero eta Deskartes! Txillardegi, tio bueno! Goazeman Xuberoara, emagalduek Pello Joxepe abesten ari ditun, aupa gizona jeiki mutil, herria zurekin, teorrismo NO, Joxepa eta Jaxinto unidos jamás serán vencidos!

Azaña ere maite ninan.

JURGI KAPITAINA
BREITAINIAN

OSABA GABRIELEN
ASASINATZEA

XANTAIA KONTESARI

PARALITERATURA POLIZIAKOA

“—Eta hiltzaile bat horrela ba-
kean irtetzen utzi behar al dugu?

—Bakean ez. Hor atean polizi bi
daude haren zain”.

Xabier Gereñoren irudia mili-
tantismo kulturala bere erabateko de-
dikaziotzat asumitu duenarena da.
Bere artikulua, lehen aldiko antzer-
kiak, euskarazko metodoak, edito-
re lana, eta, batez ere, nobelak
obra arras ugari baten parteak di-
ra. Zaila da Xabier Gereño (1924-
ean jaioa) bere bizitzean zehar ora-
in den ezbezala imajinatzea. Xabier
Gereño aipatzerakoan berahala hel-
tzen zaigu gogora bilbotar idazle
honen irudi mehea, betaurrekoak
eta kirio langileak. Bere oinarri-
k lanetako militantismoa, bere pre-
stutasuna eta bere entrega apartak
dira.

Paraliteratura poliziakoa didaktikoa

Xabier Gereño dateke euskal
literaturaren historia urrian nobela
gehien idatzi eta publikatu dituen.
Komeni da puntu honetan bere nobe-
lagintzaren ezaugarriak funtsezko-
nak haztea:

(1) Xabier Gereñoren obraren xedea
euskara ikasteko texto linguistikotik
erraz eta irakurgarri batzuek mami-
tzea da, hau da, hizkuntzaren pedago-
giarako erabilgarria datekeen nobela-
gintza erraz, prosaiko eta entrete-
nigarriak. Alde honetatik, Xabier
Gereñoren nobelagintza paralite-
rarioa da, literaturatik baino hiz-

kuntzaren irakaskuntzatik hurbi-
lago baitaude bere motiboak.

(2) Azkenaldian nobela polizi-
akoa idazten ditu Xabier Gereño.

Izan ere texto horik narrazio
koherente batetan gorpuzteko
jenerorik egokiena da poliziakoa,
oro egituralki lotzearena eta nola-
baiteko suspentsearen abantaila
baititu. Agatha Christie, Simeon
eta Conan Doyle gustatzen omen
zaizkio, nobela beltz amerikanoa
baino areago, jeneroko joerei
bagagozkio. Bestalde, euskal eskri-
toreen artean Xabier Gereño da
nobela poliziakoa emaro kultibatzen
duen bakarra, nobela poliziakoa bana-
ka bat ere baden arren: P.Loidi
(Amabost Egun Urganean) eta D. Pe-
illen (Gauaz Ibiltzen Dena)...Nobela
poliziakozko serialgintzaren mundu-
an sartu delarik, ohi denez Gereño
ere bere pertsonaia sortu du: Jurgi
kapitaina. Nobela poliziakoetako
protagonistek beren Batzar Konsti-
tuentea egingo dutenean segur han
izango dela Jurgi kapitaina ere, Sher-
lock Holmes, Hercules Poirot, Sam
Spade (zergatik ez) eta enparauekin
batera. Hala ere, ez dut uste konpa-
ragarriak direnik, Gereñoren nobela-
gintzaren xederak edo asmoak ez bai-
tira literarioak didaktikoak baizik,
eta literatura instrumento bat baita
hain zuzen, eta orobat jenero poli-
ziakoa.

(3) Xabier Gereñoren nobelo-
tan igarri dugun beste ezaugarri
bat zera da: hizkuntzarekiko ez
ezik kontenidoekiko ere didakti-
koa izan nahi duela. Halegia, argu-
mento poliziakoaren kontextoa azal-

tzeko orduan Xabier Gereño konte-
nido ideologiko progresistak eta
aktualak ematen ahalegintzen dela

bide batez (irakur hontaz Gudari
Bat deritzen nobelatxoa edota kon-
turatu Xantaia Kontesari deritza-
na 78ko sanferminetan suertatzen de-
la, esate baterako). Hala ere,
agertzen diren arazook topikoak dira
maiz, eta topiko hauetatik aparte
kontenidoen ausentzia nabarmen
bat igartzen da.

Xabier Gereñoren editoriala

Beste alde batetik, argitarazioa
arazo garrantzitsu bat ohi da. Ge-
reñoren aurreko azken nobelak (Gu-
dari Bat esate baterako) argitarazio
deskalabratu baten biktimak izan
ziren. Orain bere obra propioaren
editorea bihurtu da eta “pipa
saila” nobela poliziakoak” deritzan
liburu kolekzio bati eman dio hasiera.
Hiru ale publikatu dira iadanik, ba-
koitzak 4.000 aleko tirada eginik,
merkatuan 150 pezetatan saltzeko.
Liburu egokiak dira beraz euskal
literaturaren desarroilerako baino
areago euskal ikasleko sufritu maio-
ritario eta -eternalarentzat (euskal
kulturako “klase” dominantea berau
da izan ere). Ikasleko beti ikasleko
honen mirabe den Xabier Gereño-
ren iniziatiba berri hau eta bere be-
tidaniko entrega eta kemena seina-
lagarriak dira.

JOSEBA SARRIONANDIA

ARTEA HURBILDU NAHIZ

Jon Zabaleta marrazkilaria, Pedro Zarrabeitia fotografoa, Joxe Mari Telleria pintorea, Nestor Basterretxea eskultorea eta Luis Peña Longa zeramista dira Ormaiztegiko aste kulturalaren barruan antolatatu den erakusketan obrak dituztenak. Horien ondoan bertako haurren marrazki batzu. Guzti hau Zumalakarregiren etxeko sala batean.

Erakusketaren prestaketaz eta elburuaz antolatzaileetako bat mintzatzen zaigu.

Lehen, norbait erakusketa batez mintzatzen zitzaigunean, pintura ala eskultura? galdetzen genuen. Gaur, buruan lau gauza, beharbada ez horrenbeste, ditugunean, lehengo konzepto hori hautsiko duen zerbaiten bila abiatu gara. Eta horren bila hasi garenean, zailtasun franko aurkitu dugu: nori deitu, norengana jo, nola eraman obrak... Baina baita interesa, kezka, koadroak, fotoak, eskulturak, adiskidetasuna, marrazkiak, txantxak... dena lapiko batean nahasirik. Eta honela, organizaziorik gabe, mundutxo hori ezagutu gabe, saski-naski bat aterada batasunik gabe baina erantzunik aurkitu ez diogun eta inork erantzun ez duen galderaren errelejoa: zer da artea?

Marrazkiak umorez eta kritikaz, b. eteak. Eskulturak, iragana baina gurea den mundu mitologikoko baten sinbolo. Fotoak, eztiak, paisa-

je atsedentsu bat azalduz. Zerami-ken mundu extraterrestre eta rezeptiboa. Koadroak, indartsuak, bizi diren pertsonajeenak. Zenbait teknika eta espresio utzi ote ditugu lau hormen artean, estudio batetan, al-mazenen batetan? Hasieran pentsa daitekeena bahino gehiago. Hau oraingo erakusketaren historia eta elburua da, baina badago ezagutzea kome-ni litzatekeen beste historia bat ere.

Arterik gabe, kulturarik gabe, politikarik gabe, herritarren parte hartzerik gabe... zerbait antolatu behar zen. Eta nola organizazio kon-tua zen, erakunde politikoak eta beren militanteak izan ziren sarritan aste kulturalen antolatzaile eta bultzatzaile, askotan politikaren estalgarri gertatuz aste horik. Egun politikak ez du asterik behar, kulturak bai. Ez dago ezer. Hutsune kulturala deitzen dutena.

Honela, iaz ezerezetik hasiz, toki bat eman nahi izan genion arteari aste kulturalen. Pintore batekin hitzegin eta hark beste batzuen zuzenbide batzuk eman zizkigun. Eta, honela, koadro bat hemendik, eskultura batzuk handik - betikoa: koadroak, eta eskulturak - gure lehen arte era kusketa antolatu genuen. Jende asko izan zen hura ikusten. Artearenganako interesa? Nahiago dugu ez erantzun eta ilusioa gorde. Baina urtebete pasa da eta ezer ez, ez dugu ezer egin. Astebete urtean eta gero hutsunea. Ez luke horrela izan behar baina... iazko arrakasta gogoratuz, begiak itxi eta...

Bururatzeko zaigu erakusketa bat ez dela arteko obren kolokatzeko bat, besterik gabe, ikusteko bakarrik. Eta gainera artea pintura eta eskultura baino gehiago dela. Hain ezagutuak ez diren teknikak biltzea pentsatu genuen, zerbait esplikatuz horietaz eta ikuslea "postura hartze-ra" bultzatuz.

Erresultadua ez da nahi bezain ona izan. Zailtasunak haundiak dira, ez bakarrik zailtasun materialak, baita gure desinformatze eta ezjakitetik sortzen direnak ere. Baina izango da ikasteko denborarik. Oinarri oinarrien zailtasunak erakusketak antolatzeko erakunderik ez izatetik datoz, artea eskolan sartua ez egotetik, gai honetan espezializatuak diren aldizkari popularren faltagarik, arteari buruzko hitzaldirik apenas ez izatetik.

Guzti hau eska dezan, jendeari artearekiko kezka sortzea izan da erakusketa honi ipini diogun elburua.

aste giroa

ABENDUA 10/17

LIBURUAK

EL PARTIDO NACIONALISTA VASCO, ANTE LA CONSTITUCION, HISTORIA Y ALCANCE DE UNAS NEGOCIACIONES. 213 or., 275 pta.

Konstituziorako negoziaketak, hasiera hasieratik, nola izan ziren kontatzen digute PNVkoek beren ikuspegitik. Talde konstituzionalen osatzea, PNVek aurkeztu zituen enmiendak, debateak... eta azkenik abstentzioa erabakitzekeo urriaren 29an Iruiñean ospatu zuten bilerara, dira gai nagusiak. Horrezaz gain eranskinak ematen dira: enmiendak, informeak etabar, eta azkenik konstituzioaren testoa. Liburu inportantea.

El Partido Nacionalista Vasco ante la Constitución

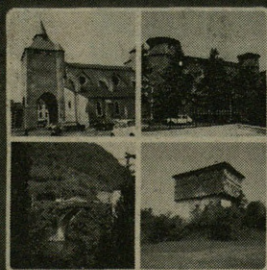
Historia y alcance de unas negociaciones

GIZARTEA, 7. HISTORIA, taldean. GERO. 139 or., 520 pta.

Historia unibertsaleko Moderno Haroa esplikatzeko da liburu honetan OHOeko 7. mailakoentzat. Historia unibertsal horren barrenean sartzen da Euskal Herrikoa ere. Egilea Jesus Mari Arrieta da, ezaguna haur eta gazte- txoentzat idatzi dituen liburuengatik, eta laguntzaile

Iñaki Azkune eta Juan San Martin izan ditu. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte Batzaren ardurapean argitaratu da testu liburu hau.

GIZARTEA 7 HISTORIA

HISTORIA DE LOS IPE-NARRIETA Y DE SUS CASAS-PALACIO, Manuel Urkola Ansola, Angel Cruz Jaka Legorburu. Urretxuko Udalak argitaratua. 123 or., 175 pta.

Urretxun, Irimoren barrenean, bada atentzioa deitzen duen etxe bat: Ipenarrietako jauregia, XVI-XVII mendetan eraikia gaur egun baserri bihurtua. Honekin badu zerikusirik Urretxuko udaletxeak, Ipenarrietarrena baitzen hau ere. Ba bi etxe hauen eta Ipenarrieta familiaren historia kontatzen da hemen.

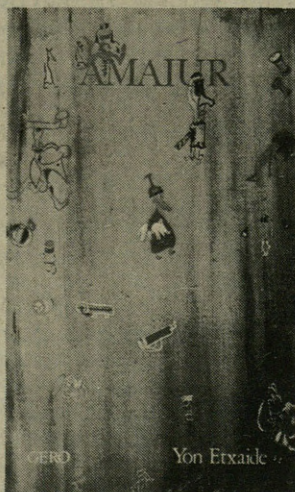
KURTZEBARRI, Jose Letona Arrieta, Juan Leibar Guridi. CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GIPUZCOA. 98 or., 300 pta.

Aurten bete dela Lenitzko bailada babesten duen Kurtzebarriko gurutzea jarri zuteneko 50. urtea eta, liburu honetan gurutze horren historia eta baita inguruetako toki eta zenbait pertsonajeren berri ere ematen da, tartean leiendaren bat ere

kontatzen dela. Ia guztia gaztelaniaz dago. Aurrezki Kutxa Probintzialak sarri samarretan ateratzen duen liburu horietako bat da.

AMAIUR, Yon Etxaide. GERO. 136 or., 275 pta.

AMAIUR Nafarroako gudariek gaztelarren menpean ez geratzearren eraman zuten borrokan oinarritzen den drama historikoa da, hiru ekitalditan banatua. 1949-an idatzi bazuen ere Yon Etxaidek, geroztik berritua izan da, berak esaten digunez. Mitxel latsu eta Azpilikueta-Xabiergo jauna— eta bere sendia dira protagonista nagusiak, "Antzerki mota honek (drama historikoa) badu intentziozotasun politiko bat, eta gaur egun zer esanik ez, Nafarroaren arazoa hain larria den une hauetan", diote GEROkoe obra- ren aurkezpenean.

TXURI ETA GORRI ETA KIKIRRIKI, Manuel Lekuona. ETOR. 72 or., 325 pta.

Haurrentzat ipuin sorta, hemengoak, nahiz unibertsalak. Ez daude euskara batuan, gipuzkeraz batez ere, baizik, aditz languntzaileak bizkaieraz ere jartzen diren arren.

PINTO, Felix Zubiaga, IBAIZABAL. 275 pta.

Sei-zazpi urteko haur- rentzat, hau da, lehen eta bigarren mailakoentzat omen omen dira PINTO zakurraren inguruan moldaturik dauden ipuin hauk. Ez daude euskara batuan, bizkaieraz baizik.

AEZKOA: 200 AÑOS DE LUCHA (DE 1784 AL ATENTADO DE ETA). Fermin Goñi. EUSKAL BIDEA. 142 or., 250 pta.

Jakina denez, duela berrehun urtetik aezkoarrek beraienak diren eta gaur egun Hazienda eta Nekazari- tzako Ministeritzaren menpe dauden mendiak eskatzen ari dira. Aurten ere egin dute borrokarik horren alde eta, dirudienez, haizia konpon- tzeokotan da. Liburu honetan Fermin Goñi kazetariak guzti horren berri ematen di- gu erreportaje moduan; azken partean Pedro Larun- be, Jaime Ignacio del

757110 1861 25

bizkaia maitea...

Urriak 22-an
ITXARO BORDA

Bizkaia maite maitea zira Euskadi hontan lehena
Gure indarra gure keinena bihotzen itxaropena
Noizbait agian etorriko da ama lurraren oreana
Zurekin zaiku loreztatuko herria utzirik pena...

Munduan zehar non ote dago Bizkaiaren iduria
Lurra xortaka zeruko harek zuken maitez ixuria
Esan beharrez zoko gozoa erotik zela guria
Zutiturikan mintzatu zeien Bizkaiko Jaun Xuria!

Gernikan larden lerdana dago euskal herriko arbola
Biltzar etxean guk hautatuak bilduko dirade hola
Haritza zutik egon dadila askapenaren eskola
Iparragirren maitasun kanta aho guzitan dagola...

Arratiako mendietan bai harri gogorak badira
Eurri ondoan ekiarekin egiten dute dirdira
Harpe zilotik gorde gorderik Bizkaia dago begira
Lantegi handi eta baserri denak harenak balira!

Bizkaia maite maitea zuri sartua zaitzu beldurra
Etsiturikan ez duzu nahi herts dezazuten zintzurra
Udaberrian erortzen bada zerutik azken elurra
Nor izanen da hemen zaintzeko gure arbasoen lurra!

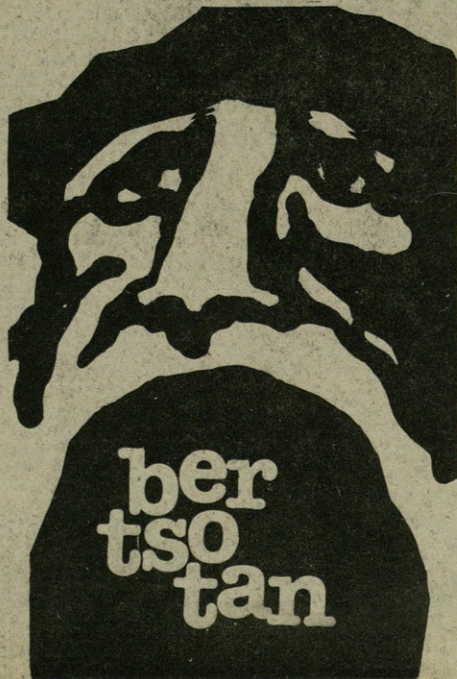
Kantari eder dantzari bipil trikitrixari bakarrak
Erromeria pozez jartzen du panderoaren indarrak
Ez ditut zue ahanzten ere hor bertsolari zaharrak
Nola Enbeita 'tar Kepa hura Euskal Herriko pindarrak...

Muxikako zen Urrexindorrek zoin bai anaiak gara
Hastiro zuen "viva España" erabiltzea erdara;
Keparen haurrek ta arrahaurrek emaiten dute Euskara
Gora esanez "gure bizian mintzaira bakarra zara!"

Bertsolariak kezkatu daude alorra hain da berezi
Zeren onduta bildu behar da eroria den gereziki;
Andere Libe Basaurrikoak aipamen bat du merezi
Bere alaba gaztea ere bertsolari baitu hezi...

Bizkaia maite maitea zure ondoan banabil mutu
Maitasun abar baten loreak goizean dira burutu
Bizkaiarekin kurutzatzea etzarait nehoiz damutu
Geroan gero ta gehiago nahi zaitut ezagutu...

Barkatu otoi bihotzekoak badaut bertsoa makurtu
Bizkaian dauden nere lagunak nahi nituzke agurtu;
Nahiz arrotzak trufaz deraukun askatasuna lapurtu
Beharko dugu alkartu eta kate debru hau apurtu...

BEU PARA EUSKAL PRENTSA

Nuevo sistema
de ahorro
con premios.

Dirua aurreztu eta
sariak irabazteko
bide berria.

AHORROCAP

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA